

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO SPRÁVNÍ

Wikipedie a Wikislovník, využití v praxi

VERONIKA HRADECKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika HRADECKÁ**
Osobní číslo: **E00907**
Studijní program: **B6200 Systémové inženýrství a informatika**
Studijní obor: **Regionální a informační management**
Název tématu: **Wikipedia a Wikislovník, využití v praxi**
Zadávající katedra: **Ústav systémového inženýrství a informatiky**

Zásady pro vypracování:

1. Charakteristika a popis Wikipedie
2. Porovnávání hesel ve Wikipedii a jiných slovnících
3. Využitelnost na vybrané organizaci

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

AYERS, Phoebe, MATTHEWS, Charles, YATES, Ben. *How Wikipedia Works And How You Can Be A Part Of It.* San Francisco: No Starch Press, 2008. 507 s. ISBN 978-1-50327-1763.

Wikimedia Česká republika: Obsah Wikipedie nově můžete přebírat i pod licencí Creative Commons. [online]. 2009, 1, [cit. 2010-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.wikimedia.cz/docs/wikimedium/let02009preview.pdf>>.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jan Panuš, Ph.D.
Ústav systémového inženýrství a informatiky

Datum zadání bakalářské práce: **5. října 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **1. května 2010**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jiří Krupa, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 5. října 2009

Prohlášení

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla dle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 23.4. 2010

Veronika Hradecká

Poděkování

Děkuji Ing. Janu Panušovi, Ph.D. za odbornou pomoc při vedené mé bakalářské práce a poskytování rad při její tvorbě.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá využitím Wikipedie a wiki systémů v praxi. Obsahem je charakteristika Wikipedie a wiki systémů a jejich praktické využití.

Klíčová slova

Wikipedie, wikislovník, porovnávání hesel, wiki, využití wiki systémů, wiki projekty, Abakowiki, wiki ve veřejné správě

Title

The Wikipedia and Wiktionary, utilisation in experience

Anotation

This bachelor thesis deals with the use of Wikipedia and wikis in practice. The content is characteristic of Wikipedia and wikis and their practical use.

Keywords

Wikipedia, wiktionary, comparing entries, wiki, use wikis, wiki projects, Abakowiki, wiki in public administration

Obsah

Úvod	8
1 Úvod do Wikipedie	9
1.1 Historie.....	9
1.2 Jazykové verze.....	10
1.3 Licence	11
1.4 Hardware a software	12
1.5 Pravidla.....	13
1.5.1 Závazná pravidla	13
1.5.2 Doporučení	14
1.6 Pokrytí témat.....	14
1.7 Nadace Wikimedia	15
1.7.1 Financování	16
1.7.2 Wikimedia Česká republika	16
1.8 Projekty Wikimedia Foundation	16
1.8.1 Wikislovník	17
1.8.2 Wikizdroje	17
1.8.3 Wikicitáty	17
1.8.4 Wikiknihy	17
1.8.5 Wikizprávy	17
1.8.6 Wikiverzita	18
1.8.7 Wikidruhy.....	18
2 Porovnávání hesel z Wikipedie s jinými slovníky	18
2.1 Porovnávaná hesla.....	19
2.2 Výsledek porovnávání	22
2.3 Výhody a nevýhody Wikipedie.....	23
3 Wiki.....	24
3.1 Základní charakteristiky.....	24
3.2 Wiki enginy.....	26
3.2.1 UseMod	26
3.2.2 MediaWiki	26
3.2.3 TWiki.....	27
3.2.4 MoinMoin.....	27
3.2.5 PmWiki.....	27
3.2.6 XWiki	27

4	Wiki systémy a jejich využití	28
4.1	<i>Využití wiki ve firmách</i>	30
4.2	<i>Wiki a vzdělávání</i>	31
4.3	<i>Wiki projekty</i>	32
4.3.1	<i>Skins.cz</i>	32
4.3.2	<i>Wikiskripta.eu</i>	32
4.3.3	<i>Wiki-H</i>	32
4.3.4	<i>Ubuntu Wiki</i>	33
4.3.5	<i>Wiki Mapy</i>	33
4.3.6	<i>Wiki.matfyz.cz</i>	35
5	Firemní wiki Abakowiki	35
5.1	<i>Popis Abakowiki</i>	36
5.1.1	<i>Uživatelé a oprávnění</i>	36
5.1.2	<i>Správa obsahu</i>	37
5.1.3	<i>Přehled informací</i>	37
5.2	<i>Praktická ukázka práce s Abakowiki</i>	38
5.2.1	<i>Prostory</i>	38
5.2.2	<i>Vytvoření stránek a jejich editace</i>	39
5.2.3	<i>Novinky</i>	43
6	Návrh využití wiki ve veřejné správě	44
6.1	<i>Uživatelé</i>	45
6.2	<i>Vytváření stránek, přispívání do systému</i>	47
6.3	<i>Sdílení dokumentů</i>	48
6.4	<i>Novinky v systému a elektronická nástěnka</i>	48
6.5	<i>Databáze znalostí</i>	49
6.6	<i>Redakční systém vs. wiki systém</i>	49
6.7	<i>Přínos</i>	50
7	Závěr	51
8	Seznam literatury	52
9	Seznam obrázků	55
10	Seznam tabulek	56
11	Seznam grafů	57

Úvod

Tak rychle, jako se vyvíjí svět počítačů a internetu, rostou i nároky jeho uživatelů. Ti hledají novější a rychlejší způsoby získávání informací. Významným počinem, který jim takového získávání informací zajistí, je proto vytvoření vícejazyčné internetové encyklopedie Wikipedie. Ta umožňuje lidem informace nejen rychle získat, ale také se o ně podělit. Její popularita roste tak rychle, že systém, na kterém je založena nachází čím dál větší uplatnění nejen v oblasti encyklopedické, ale i firemní. Firmy v nich nalézají v dnešní době tolik potřebné systémy pro ukládání informací, rozvíjení znalostí svých zaměstnanců, ale také pro komunikaci s nimi i se svými zákazníky.

Práce je zaměřena na popis Wikipedie, jejích projektů a toho, jak vlastně pracuje. Této encyklopedii je vyčítáno, že obsahuje nekvalitní informace. Proto bude součástí této práce i porovnání kvality záznamů s jinými slovníky. Encyklopedie Wikipedie je založena na wiki systému MediaWiki. Právě tento systém, díky svým vlastnostem, které budou popisovány v této práci, je vhodný i k firemnímu využití. Proto se zaměřuji na charakteristiku tohoto i jemu podobných systémů, na to, na jakých principech pracují, a na jejich uplatnění v konkrétním případě.

Cílem této práce je přiblížit čtenáři internetovou encyklopedii Wikipedii, vysvětlit její podstatu fungování a popsat projekty s ní spojené. Dále náhodně vybraná hesla porovnat s jinými slovníky. Tím zjistím, zda jsou údaje ve Wikipedii kvalitní, anebo zda obsahuje nekvalitní informace, jak je jí vyčítáno. Dalším cílem je popsat systém, na kterém je založena, rozlišit jednotlivé druhy wiki systémů a ukázat čtenáři možnosti jejich využití nejen v oblasti encyklopedické, ale také firemní a vzdělávací. Dále popsat systém Abakowiki, vysvětlit čtenáři jak funguje a pomocí praktických příkladů mu přiblížit práci s tímto systémem. Posledním cílem této práce je vytvořit vlastní návrh možného využití wiki systému.

1 Úvod do Wikipedie

První kapitola této práce je stručným úvodem do světa Wikipedie, jejího vzniku a fungování, ale také jejích sesterských projektů.

Wikipedie představuje mnohoznačnou jazykovou webovou encyklopedii s otevřeným obsahem, na jejíž tvorbě se podílejí dobrovolní přispěvatelé z celého světa. Jejím cílem je tvoření a celosvětové šíření encyklopedických informací, které jsou volně přístupné.

Představuje jeden z projektů nadace Wikimedia, s nimiž je vzájemně propojena. Celý systém pracuje na principu tzv. wiki. Toto spojení představuje označení webů, na kterých mohou uživatelé libovolný obsah nejen vložit, ale také libovolný obsah měnit. Je to tedy podobný princip, jako u internetových diskusí. O projektech nadace, nadaci samotné a principu wiki bude pojednáno v následujících kapitolách.

1.1 Historie

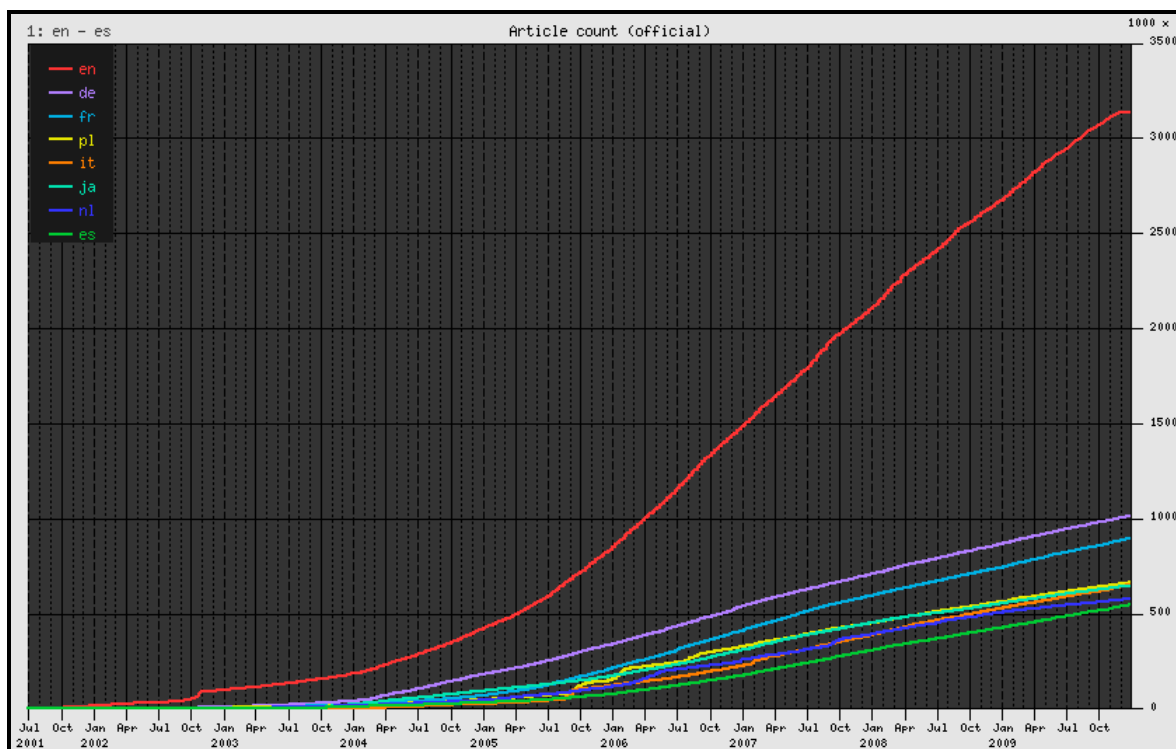
Roku 1995 založil programátor Ward Cunningham webové stránky s názvem WikiWikiWeb a mohl je upravovat každý jejich návštěvník. Tím vznikl zárodek Wikipedie. Podobných systémů, označovaných dnes jako wiki, se objevilo obrovské množství. Často jsou používány jako vnitrofiremní báze znalostí.

Wikipedia vznikla jako doplňkový projekt k encyklopedii Nupedia. Články v této encyklopedii byly psány pouze odborníky a přezkoumávány na základě formálního procesu. Nupedia byla založena 9. března 2000 společností Bomis a zakladateli byli Američané Jimmy Wales a Larry Sanger.

Wikipedia byla oficiálně založena 15. ledna 2001 a již do konce roku 2001 měla přibližně 20.000 článků a 18 jazykových vydání. Koncem roku 2002 počet jazykových verzí vzrostl na 26, do konce roku 2003 jich bylo již 46 a v posledních dnech roku 2004 jich bylo 161. [1]

Nupedia a Wikipedia vedle sebe existovaly do roku 2003, kdy byl text Nupedie natrvalo začleněn do Wikipedie. Dne 20. června 2003 založil Wales neziskovou organizaci Wikimedia, na kterou poté převedl vlastnická a autorská práva související s Wikipedií a jejími sesterskými projekty. Dne 9. září 2007 prošel anglickou verzí Wikipedie 2 miliony

článek, což je vůbec nejvíce historii. Dosavadní rekord držela 600 let Yongle Encyklopedie, která vznikla v roce 1407. V srpnu 2009 dosáhla anglická verze Wikipedie 3 milionů článků. V následujícím grafu¹ je zobrazen růst počtu článků v největších jazykových verzích Wikipedie.[1]

Obrázek 1 - Růst počtu článků v jednotlivých jazykových mutacích, převzato z [2]

1.2 Jazykové verze

V současné době má Wikipedie 262 mutací. Z nich 24 má více než 100.000 článků a 81 jich má více než 1.000. Mezi 6 největších jazykových mutací se řadí Angličtina, Němčina, Polština, Italština a Japonština. Anglická subdoména en.wikipedia.org získává přibližně 54 % z celkového provozu Wikipedie. Zbývající část je rozdělena mezi ostatní verze Wikipedie. [1]

V Tabulce² 1 uvádím seznam šesti největších jazykových verzí Wikipedie podle počtu článku. Dále zde pro srovnání uvádím také českou verzi.

¹ Graf je sestaven k 10. 2. 2010

² Tabulka je sestavena k 10. 2. 2010

Tabulka 1- Největší jazykové verze Wikipedie, čerpáno z [3]

Jazyková verze	Wiki	Počet článků	Editace	Uživatelé
Angličtina	en	3 205 674	369 490 085	11 757 059
Němčina	de	1 030 343	74 080 668	938 677
Francouzština	fr	917 808	53 668 094	778 340
Polština	pl	678 162	21 502 836	342 396
Italština	to	661 105	33 648 733	483 158
Japonština	ja	656 384	31 273 256	394 228
Čeština	cs	151 292	5 198 208	102 554

1.3 Licence

Základní myšlenkou projektu Wikipedie je, že její obsah je od počátku dále svobodně využitelný. To je možné díky použité tzv. svobodné licenci, která za splnění určitých podmínek automaticky dovoluje přebírání, modifikování a další šíření obsahu.

K tomuto účelu byla od vzniku Wikipedie používána svobodná licence GNU Free Documentation License, dále jen zkráceně GFDL. Ta byla původně vytvořená pro šíření manuálů a dokumentace k softwaru. Poskytovala řadu možností, avšak poměrně rychle se zjistilo, že přináší také řadu nevýhod. Obzvláště v případě použití drobnějších děl. Pro ty licence požadovala velké množství doprovodných informací. Mimo jiné i plný několikastránkový text licence.

Na všechny různojazyčné Wikipedie mezitím přispěly tisíce editorů svými díly, která byla všechna licencována GFDL. Byl však jasný zájem na dalším šíření obsahu Wikipedie, a proto Free Software Foundation, autor GFDL, jednal s další skupinou věnující se svobodným licencím Creative Commons³ a modifikoval nejnovější verzi GFDL. Učinil tak, aby byla příbuzná s nejhodnější licencí od Creative Commons. Tedy s licencí Creative Commons Uveďte autora – Zachovejte licenci 3.0, zkráceně CC-by-sa.[5]

Nadace Wikimedia Foundation poté vyhlásila hlasování o přijetí CC-by-sa jako další hlavní licence Wikipedie. Počítalo se s tím, že příspěvky budou do budoucna označeny

---

³ Licence Creative Commons je soubor veřejných licencí, které přináší nové možnosti v oblasti publikování autorských děl. Autor prostřednictvím Creative Commons plošně uzavírá se všemi potenciálními uživateli díla smlouvu, na jejímž základě jim poskytuje některá práva ke svému dílu a jiná si vyhrazuje. [4]

oběma licencemi. Výběr pak bude spočívat na tom, kdo bude obsah přejímat. Datem 19. června 2009 vstoupila Wikipedie do éry snadného přebírání obsahu.[5]

Licence CC-by-sa říká, že články, které Wikipedie obsahuje, se smí:

- Šířit – to znamená, že články se mohou kopírovat, distribuovat a sdělovat veřejnost.
- Upravovat – články se mohou pozměňovat, doplňovat, využívat celé nebo částečně v jiných dílech.

Články se mohou šířit a upravovat za těchto podmínek:

- Uveďte autora – Máte povinnost uvést dále o autorovi a tomto díle způsobem, který stanovil autor, nebo poskytovatel licence.
- Zachovejte licenci – Pokud toto dílo jakkoliv upravíte nebo použijete ve svém díle, smíte takto vzniklé dílo šířit pouze pod stejnou nebo slučitelnou licenci.

O pravidlech Wikipedie bude pojednáno v jedné z následujících kapitol.

1.4 Hardware a software

Encyklopedie Wikipedie běží na svobodném softwaru MediaWiki na clusteru serverů na Floridě v USA a na dalších třech místech světa. MediaWiki je již třetí etapou v softwarovém vývoji. V první etapě svého vývoje fungovala Wikipedie na UseModeWiki od Clifforda Adamse, kdy pro odkazy bylo nejdříve nutné používat zápis slov bez mezer, tzv. CamelCase. CamelCase označuje způsob psaní víceslovných frází a nadpisů, kdy nejsou jednotlivá slova oddělena mezerami, ale každé z nich začíná velkým písmenem. Později bylo možné používat dvojité lomené záorky.

V roce 2002 vstoupila Wikipedie do druhé fáze, kdy začala používat wiki engine napsaný v PHP s databází MySQL. Ten vytvořil speciálně pro tuto encyklopedii Magnus Manske. Následně byly provedeny úpravy, za účelem zvýšení výkonu. Lee Daniel Crocker programové vybavené znovu přepsal a třetí vývojová etapa byla nazvána MediaWiki. Do ostrého provozu byla nasazena v červenci 2002. MediaWiki je licencována pod GNU General Public License a používají ji všechny projekty nadace Wikimedia, stejně jako mnoho jiných wiki projektů.[6]

V roce 2003 byl jediný server, který obsluhoval Wikipedii, rozšířen na distribuovanou architekturu n-tier⁴. V lednu 2005 celý projekt fungoval na 39 vyhrazených serverech umístěných na Floridě. Konfigurace zahrnovala jeden hlavní databázový server s MySQL, několik podřízených databázových serverů, 21 webových serverů s Apache a 7 serverů se Squid. Do ledna 2006 se počet serverů rozrostl na 171 strojů na čtyřech místech světa. Na většině z nich je nainstalován operační systém Linux, převládá Fedora Core, po jednom serveru obsazují FreeBSD a Solaris. [6] [8]

Požadavky na stránky jsou nejdříve vyřizovány skupinou nárazových cachovacích serverů se Squid. Požadavky, které mohou být vyřízeny z cache, neboli vyrovnávací paměti, se posílají na dva servery pro rozložení zátěže. Ty dané požadavky přepošlou na jeden z webových serverů Apache. Webservery sestavují stránky z databáze a dávají je všem Wikipediím. [8]

Pro snadnější prohlížení a editaci Wikipedie jsou vyvinuty různé softwarové pomůcky. V prohlížeči Mozilla Firefox například existuje rozšíření Wikipedia Extension. [8]

1.5 Pravidla

Jak jsem již zmínila, na tvorbě Wikipedie se může podílet každý. Přispěvatelé by však měli dodržovat pravidla, která jsou v této encyklopedii stanovená. Tato pravidla si stanovuje každá komunita sama. Takzvaní správci Wikipedie, kteří dohlížejí na dodržování pravidel a kontrolu změn v článcích, vytvořili několik druhů pravidel. Ty se podle důležitosti dělí na závazná pravidla a doporučení.

1.5.1 Závazná pravidla

Závazná pravidla mají váhu a jsou vyjádřením nejširšího konsenzu, neboli souhlasu, komunity. Vyšší sílu mohou mít jen základní principy, na nichž se shodly komunity všech projektů, rozhodnutí správní rady Wikimedia Foundation. Ze závazného pravidla není možné činit výjimky.

---

⁴ Architektura n-tier, neboli vícevrstvá architektura, kde n vyjadřuje počet vrstev, ze kterých se architektura skládá. Funkčnost aplikace je u této architektury rozdělena mezi několik vzájemně spolupracujících vrstev, které spolu komunikují přes rozhraní. [7]

1.5.2 Doporučení

Doporučení vznikla na základě konsenzu wikipedistů. Jsou obvykle výběrem a upřednostněním jedné či několika z možných cest na základě praktických zkušeností. Nejsou sice formálně závazná, ale jejich nedodržování je možné postihovat. Velmi důležitým je doporučení ověřitelnosti. To znamená, že informace, obsažené v článku, by měly být publikovány zdrojem důvěryhodným a respektovaným. U každé nové informace by měl být uveden důvěryhodný zdroj. Z toho vyplývá, že pokud tvrzení nelze věrohodně ověřit, může ho kdokoliv z článku odstranit. [9]

1.6 Pokrytí témat

Hlavním cílem Wikipedie je vytvořit souhrn co největší část lidských vědomostí. Snaží se vytvořit souhrn nejen veškerých témat, které zahrnují konvenční tištěné encyklopedie, ale také dalších důležitých témat, která jsou ovšem ověřitelná.

Obsah Wikipedie je předmětem právních předpisů. Každý záznam, který obsahuje tato encyklopedie, musí mít přiřazené encyklopedické téma. Téma je považováno za encyklopedické, pokud je “důležité“. V žargonu Wikipedie to znamená téma, které má významné pokrytí ve spolehlivých zdrojích.

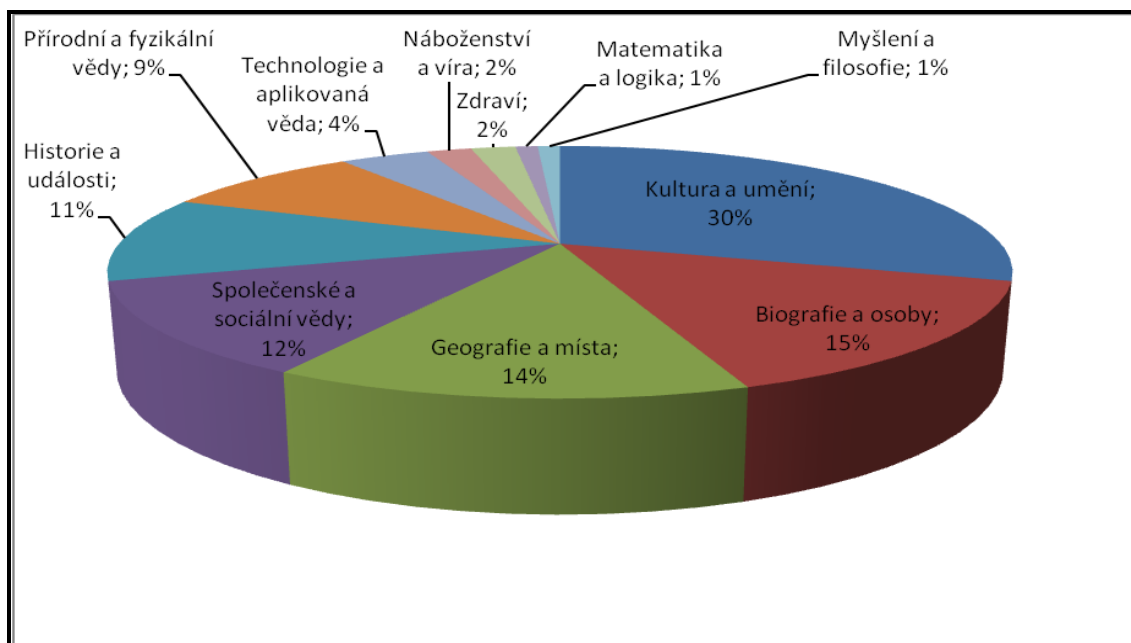
Od září 2009 pokrývají články této encyklopedie zhruba půl milionu míst na zemi. Nicméně průzkum provedený Oxford Internet Institute ukázal, že geografická distribuce článků je velice nerovnoměrná. Většina článků se píše o Severní Americe, Evropě a východní Asii. Z toho vyplývá velmi malé pokrytí velké části rozvojového světa, včetně většiny Afriky. [1]

Studie prováděná v roce 2008 na Carnegie-Mellon University rozdělila témata a přiřadila každé oblasti procentuální podíl následovně [1]:

- Kultura a umění: 30%
- Biografie a osoby: 15%
- Geografie a místa: 14%
- Společenské a sociální vědy: 12%

- Historie a události: 11%
- Přírodní a fyzikální vědy: 9%
- Technologie a aplikovaná věda: 4%
- Náboženství a víra: 2%
- Zdraví: 2%
- Matematika a logika: 1%
- Myšlení a filosofie: 1%

Na Grafu 1 je zobrazeno rozdělení obsahu Wikipedie podle témat od ledna 2008.

Graf 1 – Rozdělení obsahu Wikipedie dle témat, čerpáno z [1]

1.7 Nadace Wikimedia

Nadace Wikimedia je nezisková organizace se sídlem v San Franciscu. Byla založena 20. června 2003 zakladatelem Wikipedie Jimmy Walesem. Spravuje projekty Wikipedie, Wikislovník, Wikicitáty, Wikiknihy, Wikizdroje, Wikimedia Commons, Wikizprávy a Wikiverzita. Jejím cílem je nejen rozvíjet a udržovat otevřenost wiki projektů, ale také

zajišťovat, že veškerý jejich obsah zůstane zdarma. O projektech nadace bude pojednáno v následující kapitole.

1.7.1 Financování

Nadace je jako veřejná dobročinná organizace osvobozená od federální daně z příjmů a ze státních příjmů. Wikimedia se především opírá o veřejné příspěvky a granty, kterými financuje své poslání. Technický a ekonomický růst každého z projektů nadace je závislý především na darech, grantech a sponzorských příspěvcích. Wikipedie neobsahuje žádnou reklamu. Hlavním důvodem je strach ze ztráty nezávislosti, jelikož reklamní partneři by mohli využívat finančních tlaků k ovlivňování obsahu článků. A to je pro wikipedisty⁵ naprosto nepřijatelná představa. [10] [11]

1.7.2 Wikimedia Česká republika

Pobočky nadace doplňují její mezinárodní činnost. Tyto pobočky, které vznikají v různých zemích, jsou nezávislé na Wikimedia Foundation, ale úzce s ní spolupracují a lokálně podporují její cíle. A to především podporou projektů nadace, organizováním workshopů, tvorbou svobodného obsahu a konferencí. V současné době je založeno 27 poboček.

Občanské sdružení Wikimedia Česká republika vzniklo 6. března 2008 registrací na Ministerstvu vnitra ČR. Toto sdružení se nazývá pobočkou nadace, ale právně jde o samostatnou českou organizaci. Cílem je propagace a podpora svobodné tvorby na území České republiky, se zaměřením na projekty nadace Wikimedia. Dále poskytuje organizační pomoc při pořádání akcí, zprostředkování komunikace s autory svobodných materiálů, pomoc v otázkách svobodných licencí, zprostředkování komunikace českých občanů s nadací Wikimedia Foundation. [12]

1.8 Projekty Wikimedia Foundation

Kromě vícejazyčné encyklopedie Wikipedie, spravuje nadace řadu dalších projektů, které budou popsány v níže uvedených kapitolách.

---

⁵ Wikipedista představuje uživatele, který do Wikipedie píše články, ale také je kontroluje a opravuje.

1.8.1 Wikislovník

Jedná se o vícejazyčný projekt, který je dostupný ve více jak 151 jazycích. Na rozdíl od standardních slovníků je vytvářen kolektivně prostřednictvím dobrovolníků, wikipedistů, s použitím wiki systému.

1.8.2 Wikizdroje

Wikizdroje jsou projekt nadace Wikimedia, který se zabývá uchováváním volně dostupných textů a dokumentů, a to jak primárních zdrojů v libovolném jazyce, tak i jejich překladů. Jsou tedy otevřená, svobodná knihovna. Místo zde mají různé texty, které již byly někde zveřejněny. Patří sem i literární texty. Mnohdy takovéto texty slouží k doplnění či ilustraci odpovídajících článků na Wikipedii.

1.8.3 Wikicitáty

Cílem tohoto projektu je shromažďovat citáty a přísloví v různých jazycích. Jedná se o citace různých významných osobností, z knih, filmů a přísloví. Přestože existuje mnoho on-line sbírek citátů, odlišuje se od nich tím, že je jedním z mála, který umožňuje návštěvníkům přispívat. Podobně jako Wikizdroje, jsou provázané s články na Wikipedii.

1.8.4 Wikiknihy

Tento projekt, který byl zahájený 10. července 2003, si klade za cíl shromažďovat a rozšiřovat svobodné otevřené materiály, manuály, učebnice, knihy a jiné texty. Wikiknihy obsahují podprojekt Wikijunior, který se specializuje na knihy pro děti. V současné době se skládá z časopisu a webových stránek.

1.8.5 Wikizprávy

Jedná se o svobodný zpravodajský projekt, na jehož tvorbě se zásadně podílejí jeho čtenáři. Obsahuje pouze volný obsah, přesahující jen běžný zprávy. Cílem je poskytovat svobodné, nezaujaté a integrované informace zpravodajského charakteru ze všech oborů, oblastí a míst lidské společnosti.

1.8.6 Wikiverzita

Wikiverzita je vzdělávací a výzkumný projekt nadace Wikimedia. Jeho cílem je poskytovat volně dostupné vzdělání a výzkum. To je realizováno výukovými materiály a aktivitami. Projekt je otevřen všem jazykovým skupinám a tématům. Cíle projektu jsou tyto:

- Tvořit a nabízet řadu vícejazyčných vzdělávacích materiálů, zdrojů pro všechny věkové skupiny ve všech jazycích.
- Hostovat výukové projekty a komunity, které rozvíjejí tyto materiály.
- Doplnovat a rozvíjet existující projekty nadace.

Wikiverzita je pilotním projektem v oblasti e-learningu na Internetu a v prostředí MediaWiki. [13]

1.8.7 Wikidruhy

Cílem tohoto projektu je vytvořit obsáhlý katalog všech druhů. Je zaměřen spíše na vědce než na širokou veřejnost. Editoři nejsou povinni uvádět své tituly, ale podání bude muset obstát s technickým publikem.

2 Porovnávání hesel z Wikipedie s jinými slovníky

Cílem této kapitoly není fundované porovnávání hesel z vybraných encyklopedií, protože tím se zabývá jiný obor vědeckého bádání, než studuji. Jde spíše o zjištění, zdali se níže uvedená hesla shodují a jaké informace se u vybraných hesel nacházejí. Z tohoto důvodu, jsem neporovnávala hesla z většího počtu encyklopedií, jelikož by to bylo na samostatnou práci, ale vybrala si pouze jednu a budu předpokládat, že hesla zpracovávali odborníci.

Česká verze Wikipedie se dělí na 9 základních částí. Těmi jsou kultura, matematika, věda, geografie, lidé, společnost, historie, filosofie a technologie. Hesla, která budou v následující kapitole porovnávána, patří v každé z těchto částí do kategorie těch článků, které jsou označené jako kvalitní a byla vybrána náhodně.

Nenalezla jsem žádný výzkum, který by se zabýval kvalitou hesel v české Wikipedii a srovnával je s dostupnými česky psanými encyklopediemi. V případě anglické verze této internetové encyklopedie se tak stalo v souvislosti se studií, publikovanou v časopise Nature [14] [15], kde byla srovnána anglická Wikipedie a encyklopedie Britannica. Již zmíněná studie nebyla založena na žádné konkrétní metodice. Bylo vybráno padesát hesel, které odborníci podrobili kontrole, při níž zjišťovali faktické chyby a kritická opomenutí.

Za účelem této práce jsem se nechala inspirovat touto studií a porovnávala hesla z české Wikipedie s českou všeobecnou encyklopedií Universum[16].

2.1 Porovnávání hesla

Reálie

Definice tohoto hesla je ve Wikipedii zcela odlišná od definice, uvedené v encyklopedii Universum. Ve Wikipedii je toto heslo popisováno jako něco, co vyznačuje vyhraněný národ či společnost jako něco jedinečného. Encyklopedie Universum ho popisuje jako souhrnné označení pro učební předměty seznamující žáky s předměty a jevy reálného světa.

Angkor Vat

Wikipedie obsahuje odlišnou informaci, týkající se doby vládnutí zakladatele tohoto chrámu. Ve všech ostatních informacích se shodují.

Gejzír

Definice tohoto hesla se v obou případech shodují. Wikipedie je doplněna o spoustu obrázků, které napomáhají k vysvětlení definice. To bohužel v Universu chybí.

Komunismus

V tomto případě se definice v obou encyklopediích shodují.

Byzantská říše

V obou definicích se shodují, avšak Wikipedie ve svém textu opomíjí jména některých důležitých panovníků.

Archeologie

Ve Wikipedii je chybně uvedeno řecké slovo, ze kterého bylo heslo převzato. Dále nejsou uvedeny všechny hlavní odvětví archeologie. Jinak se v základní definici shodují.

Novověk

Ve Wikipedii je uveden chybný údaj, týkající se počátku tohoto období. Jinak se neliší.

Matice

Informace se v obou případech shodují. Wikipedie je navíc více obsáhlá, jelikož obsahuje informace o operacích s maticemi a praktické ukázky.

Leonhard Euler

Ve Wikipedii chybí informace o tom, že se jedná také o astronoma. Dále zde není zmíněno známé Eulerovo číslo. Jinak se shodují.

Isaac Newton

V obou případech se definice shodují.

Claudio Monteverdi

Definice se v obou případech shodují a nebyly nalezeny žádné nedostatky.

Egon Schiele

V základních informacích se shodují. Wikipedie navíc obsahuje ucelený přehled všech děl tohoto malíře.

Immanuel Kant

V obou případech se definice shodují a nebyly nalezeny žádné nesrovnalosti.

Predikce

Obě definice se shodují. Ve Wikipedii je však uveden chybný latinský název, ze kterého toto slovo pochází.

Terminologie

V obou případech se v definici shodují. Wikipedie, na rozdíl od encyklopedie Universum, neobsahuje latinský původ slova.

Publikace

V obou případech se informace shodují a nebyly nalezeny žádné nedostatky.

Migrace

V základní definici se shodují. Universum však obsahuje přesnější členění a definice jednotlivých druhů migrace.

Predikát

V tomto případě se encyklopedie v základních informacích neshodují.

Metalurgie

V obou případech se informace shodují a nebyly nalezeny žádné nedostatky.

System

Definice se shodují v obou případech a nebyly nalezeny žádné nesrovnalosti.

Manufaktura

V obou případech se definice shodují a nebyly nalezeny žádné nesrovnalosti.

Impregnace

Stejně jako u předchozího hesla se definice shodují a nebyly nalezeny žádné nedostatky.

Abych zjistila, zda jsou definice u hesel reálie a predikát zcela špatně, rozhodla jsem se je porovnat ještě s jednou encyklopedií. Jedná se o Všeobecnou encyklopedii ve čtyřech svazcích [17]. V té jsem zjistila, že heslo reálie není špatně, ale encyklopedie Universum popisovala jen jeden možný význam tohoto slova. Toto heslo je tedy správně. Definice hesla predikát se neshoduje ani s Všeobecnou encyklopedií a je tedy špatně.

2.2 Výsledek porovnávání

Bylo porovnáno 22 hesel, již zmíněných v předchozí kapitole. Při porovnávání bylo posuzováno, zda se základní informace shodují nebo neshodují, a zda Wikipedie obsahuje všechny podstatné informace, uvedené v encyklopedii Universum.

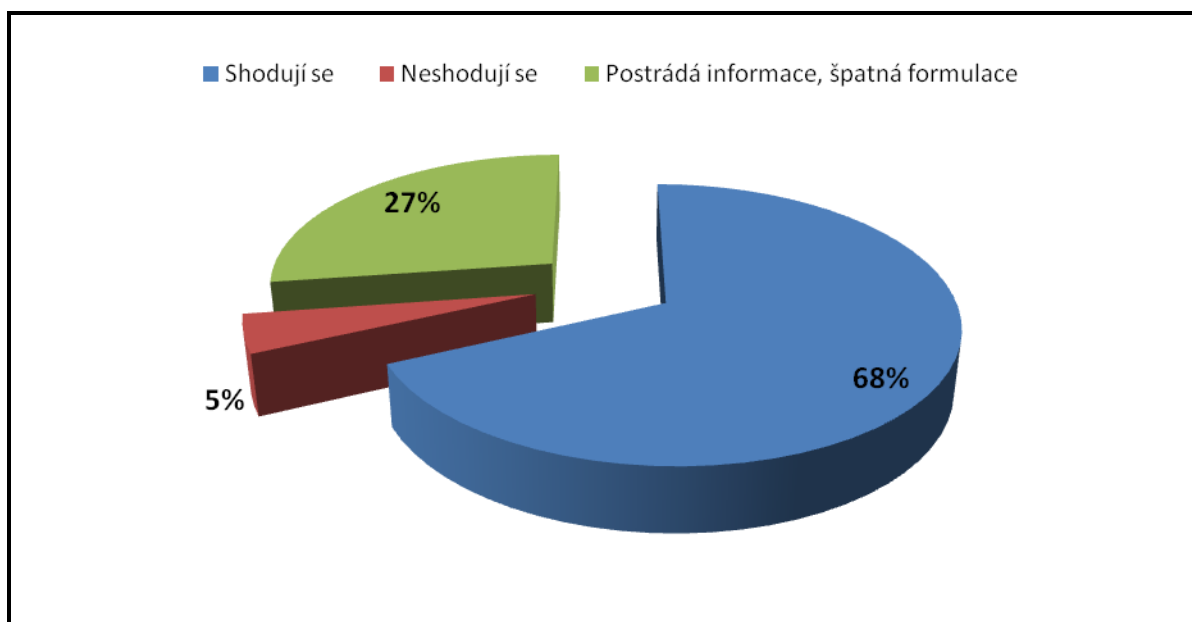
Při porovnávání jsem zjistila, že v 15 případech obsahovala Wikipedie shodné informace, jako encyklopedie Universum. U jednoho hesla byly poskytnuté informace zcela špatně. Ve zbývajících 6 případech sice obsahovala Wikipedie shodné základní informace, ty však postrádaly určité důležité náležitosti, nebo byly špatně formulované. Již zmíněné výsledky porovnávání jsou znázorněné v Tabulce 2.

Tabulka 2 - Výsledky porovnávání

Hesla	Shodují se	Postrádá informace, špatná formulace
Reálie	ano	-
Angkor Vat	-	ano
Gejzír	ano	-
Komunismus	ano	-
Byzantská říše	-	ano
Archeologie	-	ano
Novověk	-	ano
Malice	ano	-
Leonhard Euler	-	ano
Isaac Newton	ano	-
Claudio Monteverdi	ano	-
Egon Schiele	ano	-
Immanuel Kant	ano	-
Predikce	-	ano
Terminologie	ano	-
Publikace	ano	-
Migrace	ano	-
Manufaktura	ano	-
Predikát	ne	-
Metalurgie	ano	-
Systém	ano	-
Impregnace	ano	-

Na Grafu 2 je znázorněn procentuální výsledek porovnávání hesel. Z tohoto grafu vyplývá, že celých 32% porovnávaných hesel bylo buď špatně, nebo obsahovalo neúplné informace.

Jen 68% porovnávaných informací bylo správně. Je to sice více než polovina, ale encyklopedie by měla obsahovat pravdivé a úplné informace.

Graf 2 - Procentuální výsledek porovnávání

2.3 Výhody a nevýhody Wikipedie

Wikipedie má řadu výhod i nevýhod. Mezi její velké výhody určitě patří velké množství odkazů, které umožňuje provázanost spolu souvisejících témat. Tím odpadá zdoluhavé listování v klasických encyklopediích. Další výhodou je bezesporu aktuálnost informací. U tištěné encyklopedie trvá přeci jen delší dobu, než se zaktualizují informace, které obsahuje. Dále Wikipedie obsahuje řadu obrázků a jiných multimediálních souborů, které informace ještě více rozšíří. Při porovnávání hesel jsem zjistila, že je to její opravdu velká výhoda, oproti tištěným encyklopediím, jelikož umožňují čtenáři lépe pochopit danou definici. V neposlední řadě je velkou výhodou rychlý přístup k informacím. V dnešní uspěchané době počítačů a internetu chtějí lidé získávat informace co nejrychleji. A je pro ně určitě snadnější, najít si vše na internetu, než bádát v knihovně.

Jedinou a velkou nevýhodou této internetové encyklopedie je to, že do ní mohou přispívat přispěvatelé z celého světa, ať jsou to odborníci na dané téma nebo nejsou. Může se tedy stát, že informace do ní vložené, mohou být neúplné nebo nepravdivé. Do Wikipedie ale

většinou přispívají její příznivci, kteří přispívání do ní berou jako velké koníčky a záleží jim na tom, aby v ní uvedené informace byly správné. A v neposlední řadě se o ní stará řada správců, kteří vložené příspěvky kontrolují.

3 Wiki

Wiki znamená označení webů, které uživatelům umožňují přidávat obsah, stejně jako v internetových diskusích. Navíc jim však umožňuje měnit obsah stávající. Wiki s malým počátečním písmenem označuje již zmíněnou technologii. Wiki s velkým počátečním písmenem odkazuje na WikiWikiWeb, což je první stránka tohoto typu. Tato stránka byla vytvořena Wardem Cunninghamem v roce 1995. Koncem devadesátých let se ukazuje, že wiki technologie je velmi vhodná pro znalostní báze. Jak již bylo řečeno na začátku této práce, v této době vzniká projekt Nupedia, ze kterého se postupně stává Wikipedie.

3.1 Základní charakteristiky

Systém wiki umožňuje vytvářet kolektivní dokumenty pomocí jednoduchého značkovacího jazyka za použití internetového prohlížeče. Jednou z hlavních charakteristik wiki technologie je snadné vytváření a editace stránek, bez nutné registrace uživatele.

V tradičních wiki systémech je každá stránka reprezentována třemi způsoby:

- HTML kód,
- Stránka jako výsledek zobrazení tohoto kódu internetovým prohlížečem,
- Uživatelsky editovatelný zdrojový kód, ze kterého se vytváří HTML kód.

Editace wiki stránek se provádí pomocí posledně jmenovaného zdrojového kódu, neboli wikitextu, kterým je možné provádět základní formátování. Tento kód je poté převeden do HTML jazyka (HyperText Markup Language). Pomocí tohoto způsobu mohou wiki stránky vytvářet a editovat uživatelé, kteří nemají zkušenosti s jazykem HTML.

Na Obrázku 2 je znázorněn příklad editace wiki stránek. V prvním sloupci obrázku je uveden příklad syntaxe v MediaWiki. Uprostřed je kód, v kterém by musel uživatel text napsat v HTML a vpravo je zobrazen výsledný výstup v prohlížeči.

<pre>''Kurzíva'' je hojně používaný typ písma. Častěji je však písmo zvýrazněno '''tučně'''.</pre>	<pre><p> <i>Kurzíva</i> je hojně používaný typ písma. </p> <p> Častěji je však písmo zvýrazněno tučně. </p></pre>	<pre>Kurzíva je hojně používaný typ písma. Častěji je však písmo zvýrazněno tučně.</pre>
---	--	--

Obrázek 2- Příklad editace wiki stránek

V dnešní době používají některé moderní wiki systémy pro tvorbu stránek WYSIWYG (What You See Is What You Get) editory, které překládají graficky vytvářené formátovací instrukce jako je např. „tučně“ nebo „kurzívou“ do odpovídajících HTML tagů. Uživatel přitom přímo vidí výsledek v reálném čase. Použitelnost těchto editorů je však závislá na typu prohlížeče a na použité platformě.[18]

Každá wiki stránka, představuje jedno téma. Tyto stránky jsou mezi sebou navzájem provázané pomocí odkazů. Ve větších wiki většinou existují hierarchické navigační stránky, které se však používat nemusí. Užitím tzv. link pattern, neboli formátu odkazu, jsou vytvářeny odkazy.

Většina wiki systémů původně používala jako link pattern metodu CamelCase. Tato metoda, jak již bylo řečeno v první kapitole této práce, spočívá v tom, že odkazy se vytvářejí pomocí velkých počátečních písmen jednotlivých slov bez mezer. Různé wiki systémy používají jako link pattern různé záorky, podtržítka, lomítka nebo jiné znaky.

V každém wiki systému je tzv. stránka posledních změn, zobrazující určitý počet změn za dané časové období. Z tohoto záznamu jsou dostupné další dvě funkce. Těmi jsou historie oprav, která ukazuje předchozí stavy stránka, a funkce diff, neboli rozdíly. Tato funkce zvýrazňuje změny mezi dvěma verzemi. Pravidelný uživatel si tedy může prohlédnout rozdíly editace na stránce posledních změn, a pokud jsou tyto změny nepřijatelné, může obnovit předchozí verzi stránky.

3.2 Wiki enginy

Koncept wiki je opravdu jednoduchý. Proto existuje mnoho implementací, od velmi jednoduchých až po vysoce propracované systémy pro správu obsahu. Většina wiki systému je open source⁶. Většina systémů je vysoce modulární a poskytují API⁷. Dovolují programátorům vyvíjet nové vlastnosti bez toho, aniž by museli znát kód celé aplikace. Mezi nejznámější wiki systémy patří: UseMod, TWiki, MoinMoin, MediaWiki a PmWiki.

3.2.1 UseMod

UseMod Wiki představuje wiki software, který vytvořil Clifford Adams v programovacím jazyku Perl v letech 1999 až 2000. Stránky v systému jsou uloženy v jednoduchých textových souborech, nikoliv ve výkonnější relační databázi. Z této wiki je odvozen další systém MediaWiki.

3.2.2 MediaWiki

Jak již bylo zmíněno, byl tento systém vytvořen pro potřeby Wikipedie. Je navržena pro práci s velkým množstvím uživatelů a stránek. Umožňuje nahrávání obrázků a zvuků, vkládání matematických vzorců, automatickou změnu velikosti obrázku, sledování změn konkrétních článků, zobrazení článků konkrétního uživatele a různé možnosti zobrazení změn. Úpravy syntaxe jsou založeny na systému UseMod. Dále také obsahuje panel nástrojů pro zjednodušení editace, editaci pouze malých částí stránek, antispamovou ochranu a mnoho dalšího.

V systému existují odlišná oprávnění pro jednotlivé uživatele. Pro konkrétní uživatele lze nastavit velké množství vlastností a chování wiki.

---

⁶ Open source je počítačový software s otevřeným zdrojovým kódem. Otevřenost znamená jak technickou dostupnost kódu, tak legální dostupnost licence softwaru, která umožňuje uživatelům zdrojový kód využívat, např. prohlížet a upravovat.[19]

⁷ API označuje v informatice rozhraní pro programování aplikací. Je to sbírka funkcí, které může programátor využívat.[20]

3.2.3 TWiki

TWiki představuje flexibilní, výkonnou a snadno použitelnou podnikovou wiki. Používá se jako systém pro správu dokumentů, znalostníchází nebo jakýkoliv jiný nástroj na intranetu, extranetu a Internetu. Uživatel může vytvářet webové aplikace i bez znalosti programování. Systém také podporuje tok informací v rámci organizace, umožňuje pracovním týmům pracovat bezproblémově a produktivně a eliminuje syndrom zastaralého internetového obsahu.

3.2.4 MoinMoin

MoinMoin představuje wiki engine, původně založený na základě wiki PikiPiki. Jeho mechanismus je spíše založen na souborech a složkách, než na databázi. MoinMoin podporuje CamelCase, stejně tak jako volné spojení a obsahuje rozsáhlou podporu pro řízení přístupů v rámci správy obsahu.

3.2.5 PmWiki

PmWiki systém vyvinul Patrick Michaud ve skriptovacím jazyce PHP. Primárně byl navržen, jako nástroj pro snadnou údržbu a tvorbu webových stránek. Je vyvíjený a podporovaný širokou komunitou uživatelů. Na rozdíl od většiny wiki systémů nevyužívá databázi, ale ukládá informace o editaci a stránky do jednoduchých souborů.

3.2.6 XWiki

XWiki je wiki software, licencovaný pod GNU Lesser General Public License. Jedná se o enterprise wiki⁸ s mnoha funkcemi pro profesionální použití. Tento software byl napsán Ludovicem Dubostem a byl vydán v lednu 2003. Obsahuje celou řadu profesionálních funkcí, jako jsou: uživatelská práva řízení, export PDF, fulltextové vyhledávání, řízení verzí, import kancelářských produktů do wiki syntaxe pomocí OpenOffice, zásuvné moduly, API a mnoho dalších.

---

⁸ Jedná se o wiki, používanou v podnikovém prostředí. Zejména k posílení vnitřního sdílení znalostí.[21]

4 Wiki systémy a jejich využití

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, wiki systémy nalézají čím dál větší uplatnění ve firmách, jako nástroj pro komunikaci a sdílení informací. V každé společnosti však nacházejí rozdílné uplatnění, s ohledem na její specifické požadavky. Nejběžněji jsou používány jako komplexní databáze znalostí. Tedy jako místo, kam firma ukládá veškeré informace v elektronické podobě. To znamená, že se ve firmě používají nejčastěji jako firemní manuály nebo dokumentace. Jednotliví zaměstnanci pak mají možnost přeformulovat nejednoznačné a strohé informace a doplnit je svými postřehy a zkušenostmi, aby je mohli využít jejich kolegové. Vyplyvá z toho výhoda, že zaměstnanci mohou pomoci chodu firmy svými inovacemi a nápady, ke kterým by jinak prostor vůbec nedostali.

Další možností je nasadit wiki systém do komunikace mezi firmou a jejími zaměstnanci, zákazníky a partnery. Firma tak může rychleji a kvalitněji reagovat na požadavky svých zákazníků a partnerů. Z toho vyplývá zkvalitnění vztahů mezi nimi, ale také zvýšení vlastní produktivity a efektivity provozu. Slouží také k projednávání nových projektů, problémů nebo změn v organizaci. Další možnosti využití nalézají wiki v editačních systémech pro internetové stránky. Výhodou je, že uživatel může vkládat informace formou čistého textu bez použití HTML a může se tak zaměřit jen na obsahovou stránku.

V mnoha firmách vykonávají wiki systémy výše zmíněné funkce a plně tak nahrazují firemní intranet. Jelikož dochází pomocí systémů k nalezení efektivnějších a jednodušších řešení v rámci firmy, mohou se některé z nich zcela vyhnout poradenským firmám. Neznamená to však, že by se wiki systémy hodily kamkoliv. Firma, která má osm zaměstnanců a obývá dvě kanceláře, by si měla rozmyslet využití tohoto komunikačního systému. Avšak i malá firma ho může využívat. Může v něm mít uloženy informace a znalosti pro výkon práce zaměstnanců. Například malá programátorská firma zde může mít uložené postupy pro tvorbu aplikací. Jelikož zaměstnanec je také člověk a nemůže si pamatovat úplně všechno.

V dnešní době znalostní ekonomiky je práce se znalostmi ve firmě tím nejdůležitějším faktorem úspěchu. Efektivní řízení znalostí a podnikových zdrojů potřebuje vhodné

nástroje, které budou práci znalostních pracovníků podporovat. Znalosti se šíří pomocí nestrukturovaných dat. Mezi nestrukturovaná data patří kromě dokumentů MS Word také i multimediální soubory, e-maily, webové stránky, faxy, tiskové sestavy apod. Tato data tvoří přibližně 90 % z celkového množství ve firmě [22]. Wiki umožňuje nejen velmi pružnou práci se znalostmi, ale také je ideálním nástrojem pro práci s nestrukturovanými daty. Důvodem jsou jejich funkční znalosti, které je odlišují od klasických firemních intranetů a klasických KMS (Knowledge Management Systems). Funkce odlišující firemní wiki od klasických redakčních systémů jsou následující:

- Dynamická struktura obsahu

Jak již bylo zmíněno, wiki umožňuje velmi pružnou práci s firemními informacemi. Vytvořenou strukturu je možné kdykoliv změnit, aniž by se zrušily funkční odkazy mezi stránkami.

- Tvorba obsahu tak, jak lidé přemýšlejí

Výhodou je také to, že je možné editovat a zapisovat do wiki tak, jak lidé přemýšlejí. Má volnou strukturu, a proto mohou psát texty, a pokud je v danou chvíli nutné někam odkazovat nebo je dané téma příliš obsáhlé, je možné vytvořit novou stránku, která bude věnovaná danému tématu.

- Historie změn

Jak již bylo řečeno v předchozích kapitolách, wiki uchovává historii provedených změn na stránkách. Lidé tedy mohou dané změny kontrolovat a mohou se kdykoliv vrátit k předchozí verzi. Z toho vyplývá, že mohou se znalostmi volně pracovat a nebát se, že bude něco ztraceno.

Z výše uvedených bodů vyplývá, že redakční systémy a koncepce wiki je velice odlišná. Zatímco redakční systémy prakticky zabíjejí tvorbu nového obsahu, tak wiki ho velmi dobře podporuje. Ve wiki také neexistují administrátoři, kteří předem určí, co v redakčním systému bude a co ne.

Wiki mohou používat nejen jednotlivci, ale také skupiny nebo týmy pracovníků, kteří zde pracují na svých projektech. Mohou si zde vytvořit své prostory, kam dávají své

poznámky, ukládají informace a nápady. Ty mají většinou uložené po různých místech nebo na e-mailech. Wiki systém umožňuje, že mají uloženo vše na jednom místě, nemusí nic zdlouhavě hledat a mohou se k tomu kdykoliv vracet. Jelikož slouží wiki v první řadě jako zdroj informací pro zaměstnance, není veřejně přístupná.

V lednu roku 2007 proběhl celosvětový výzkum, zaměřující se na využití nástrojů „Web 2.0“ ve firmách s průměrným obratem 2,5 miliardy dolarů. Analytici skupiny Economist Intelligence Unit zjišťovaly názory 406 respondentů vyššího a středního managementu ze segmentů financí, IT, služeb, telekomunikací a médií. Blogy a wiki používalo podle již zmíněného výzkumu 33% firem, stejný počet společností plánuje tyto nástroje zavést v průběhu následujících let. [23]

S nasazením wiki systémů ve firmách však vznikají také problémy. Asi největší z nich je naučit uživatele psát. Wiki je založen především na příspěvcích jednotlivých uživatelů. A proto je nutné, pro zachování kvality obsahu, naučit všechny co se systémem přijdou do styku, jak do něj psát. Druhý nejčastější problém představuje motivace. Možností, jak tento problém vyřešit je více. Ať už se jedná o odměny nebo předpřipravené stránky s daným tématem. Poté již lidská potřeba vyjadřovat se udělá své a témata se začnou rozrůstat.

4.1 Využití wiki ve firmách

Jak již bylo řečeno, firmy využívají wiki systémy nejčastěji jako komplexní databáze znalostí, nebo jako komunikaci mezi zaměstnanci či zákazníky. V následujících odstavcích bude popsáno, jak wiki využívají konkrétní firmy.

Wiki, ve které zaměstnanci spolupracují na vytváření dokumentace, nebo na vylepšení spolupráce s dodavateli používá společnost LCS International. Ta vytvořila otevřenou dokumentaci ke svým informačním systémům. Pro společnost Novell se wiki stala běžnou součástí pro plánování a organizování různých akcí a událostí firmy. Díky tomu mohou všichni sdílet informace o místě konání, o dopravě, společném leteckém cestování a půjčování vozidel. Tím odpadá nutnost rozesílání hromadných informačních e-mailů. Firma Procter & Gamble zase využila wiki systému pro zjištění odezvy zákazníků na prodávané produkty. [23]

Společnost Ignum⁹ dříve používala klasické sdílení pomocí složek a dokumentů. Nyní používá pro správu a sdílení technických údajů open source MediaWiki. Takto spravuje 1500 až 2000 různých záznamů, a to především o pravidlech pro různé internetové domény a technických údajích pro správce a zaměstnance zákaznické podpory. [25]

Wiki systém používá také firma Cisco¹⁰, která se jím především snaží zlepšit komunikaci mezi zaměstnancem a vedením, ale i různými útvary navzájem. Například prostřednictvím I-Zone wiki se mohou zaměstnanci podělit o své vize a nápady v oblasti produktů. Ops Zone wiki zase zaměstnancům umožňuje přispívat svými návrhy k firemním procesům a nástrojům. A pomocí Networking the World wiki se mohou zaměstnanci zapojit do dialogu v oblasti strategie a vize technologického rozvoje společnosti. [25]

Wiki systémy se nepoužívají jen ve firmách, zaměřujících se na IT, ale celkově ve všech průmyslových oborech. Je jasné, že v různých společnostech, naleznou wiki odlišné uplatnění, odpovídající konkrétním požadavkům dané firmy. Společnosti většinou až v průběhu několika měsíců po nasazení wiki zjišťují vhodný způsob jejího využití. A to v závislosti na charakteru a oblasti podnikání.

4.2 Wiki a vzdělávání

Wiki systémy se začaly využívat také v oblasti vzdělávání. Představují vhodnou technologii pro potřeby komunitního vzdělávání¹¹. S její pomocí se mohou všichni členové určité komunity, ať už je to vzdělávací zařízení nebo firma, podílet na tvorbě obsahu, učebních materiálů apod. Na tvorbě učebních materiálů se mohou podílet např. pedagogové a dokonce i sami studenti. Velkým přínosem pro vzdělávání je také v podnikové sféře. Firmy systém využívají, jako nástroj pro školení zaměstnanců. Příkladem využití wiki ke vzdělání jsou projekty wikiskripta.eu a wiki.matfyz.cz. O těchto projektech bude pojednáno v následujících kapitolách.

---

⁹ Společnost Ignum působí jako profesionální poskytovatel webhostingových a serverhousingových služeb a registrátor internetových domén. [24]

¹⁰ Společnost Cisco poskytuje řešení malým a středním podnikům, které zlepšují firemní komunikaci a fungování informačních technologií. [26]

¹¹ Komunitní vzdělávání představuje soubor činností a postupů, které pro členy komunity vytváří prostor k tomu, aby se stali partnery při řešení potřeb dané komunity. [27]

4.3 Wiki projekty

Mezi nejznámější wiki projekty u nás patří bezesporu česká verze Wikipedie. Za zmínku však také stojí česko-slovenská encyklopedie Skins.cz, mající komerční charakter, dále je to wiki.matfyz.cz, medicínská Wikiskripta.eu, Wiki-H pro handicapované studenty, Wikimapy.cz a několik dalších wiki projektů na ČVUT. O výše uvedených projektech bude pojednáno v následujících kapitolách.

4.3.1 Skins.cz

Skins.cz představuje českou internetovou encyklopedii, která je založená na systému MediaWiki. Projekt je nazýván také katalogem firem nebo multimediální encyklopedii o stavu podnikání. Základem je katalog firem a jeho stránky jsou označeny jako placená reklamní sdělení. Na rozdíl od ostatních podobných produktů na našem trhu nabízí firmám větší prostor pro popis jejich činnosti, možnost rozšiřovat stránky katalogu, zveřejňování tiskových zpráv a propagačních sdělení. S projektem Skins.cz je spojen také zásilkový obchod s multimediální technikou. Tento projekt má ryze komerční charakter, na rozdíl od Wikipedie, která je nezisková. [28]

4.3.2 Wikiskripta.eu

Wikiskripta představují prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů. Tento projekt, připravovaný 1. Lékařskou fakultou Univerzity Karlovi, slouží jako podpora pro síť lékařských fakult Mefanet¹². Jeho hlavním účelem je zjednodušení přípravy studijních materiálů, jejich aktualizace a úpravy. Články nemusejí odpovídat nárokům, které jsou kladené na encyklopedické dílo, ale spíše se budou podobat kapitolám v učebnicích. To je hlavním rozdílem mezi Wikiskripty a Wikipedií.

4.3.3 Wiki-H

Wiki-H, neboli StudiumBezBarrier.eu je projekt založený na systému MediaWiki. Vznikl z projektu OP RLZ Evropského sociálního fondu s názvem FALCO “Zkvalitnění přístupu akademických pracovníků k handicapovaným studentům“. Jeho nositelem je VŠB

---

¹² Mefanet je projekt zaměřený na budování a posílení spolupráce lékařských fakult ČR a SR při rozvoji výuky lékařských a zdravotnických oborů moderními informačními a komunikačními technologiemi.[29]

– Technická univerzita Ostrava. Hlavním cílem je pomoci postiženým osobám získat vysokoškolské vzdělání. Členové komunity se zde také podílejí o své příběhy a zkušenosti.

System poskytuje odborné a kvalitní informace nejen handicapovaným uchazečům o studium, ale také učitelům a poskytovatelům institucí. Je zapojen do tvorby databáze škol všech stupňů, širokého spektra odborníků a samotných handicapovaných. Napomáhá také při řešení specifických situací a v neposlední řadě vytváří a udržuje komunitu handicapovaných.

4.3.4 Ubuntu Wiki

Za zmínku také jistě stojí systém wiki.ubuntu.cz, založený na MoinMoin wiki. Slouží především pro uživatele oblíbeného operačního systému Ubuntu a obsahuje sbírku návodů a dokumentace. Mimo jiné také poskytuje základní informace pro začátečníky a pomáhá s instalací systému samotného. Dále obsahuje informace, týkající se úpravy pracovní plochy, připojení a instalace doprovodných programů a her. Pomáhá také se správou a nastavením systému, zabezpečením a spuštěním serverů.

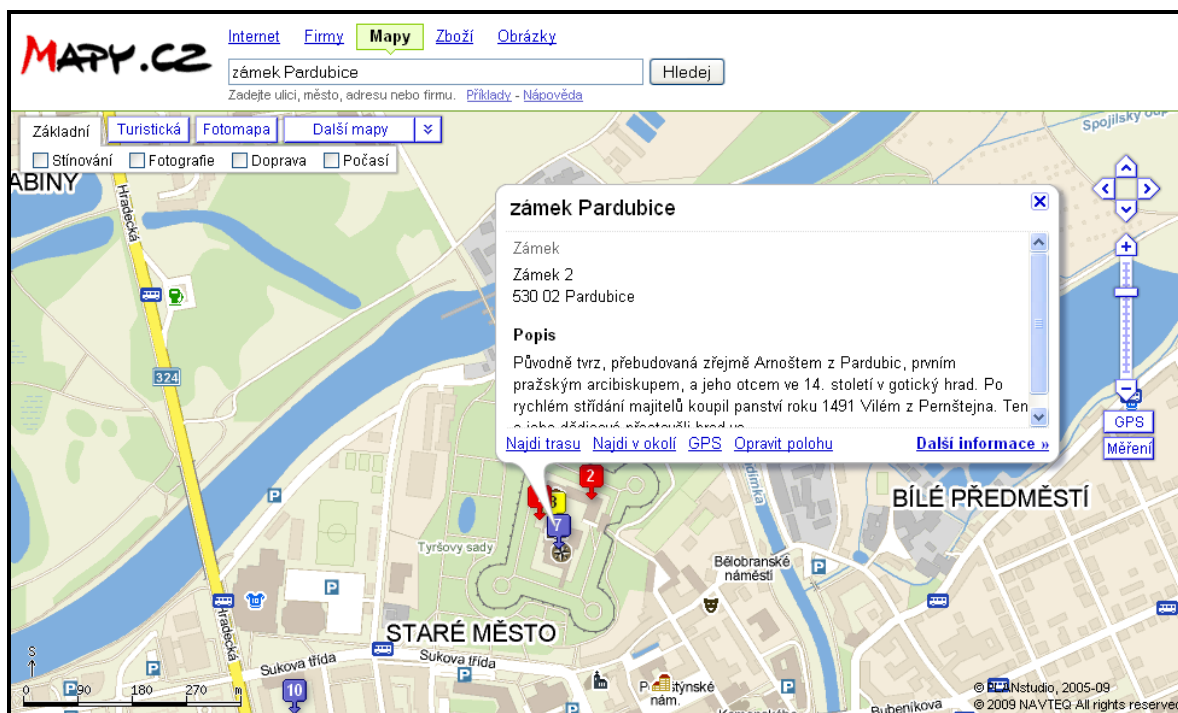
4.3.5 Wiki Mapy

Wikimapy.cz představují server s turistickým zaměřením, provozovaný internetovým vyhledávačem a katalogem Seznam.cz. Jedná se o službu, jejímž cílem je poskytnout široké veřejnosti články o zajímavých místech planety. Důraz je ale především kladem na Českou republiku a Evropu. Na rozdíl od jiných služeb tohoto portálu není nutná registrace.

Kdokoliv, kdo má přístup na internet má možnost články číst. Uživatelé, kteří mají e-mail na službě email.seznam.cz, mohou také psát vlastní články a upravovat ty stávající. Vložené údaje jsou každý pracovní den z uzamčených wiki stránek automaticky exportovány a druhý den je může uživatel najít při vyhledávání v mapové aplikaci Mapy.cz. Odtud poté vede odkaz na příslušný článek v mapové encyklopedii.

Stejně jako Wikipedie běží Wikimapy na MediaWiki engine. Veškeré základní principy mají proto totožné. Hlavním rozdílem je, že Wikimapy se úzce specializují na turistické body zájmu, zatímco Wikipedie je tématicky nevyhraněno encyklopedií.

Jako názorný příklad jsem si na Mapy.cz vyhledala Zámek Pardubice, což je znázorněno na Obrázku 3. Zde se mi zobrazila tzv. informační bublina, s odkazem na příslušný článek v mapové encyklopedii, který je zobrazen na Obrázku 4.

Obrázek 3 - Zámek Pardubice na Mapy.cz, převzato z [30]

MATFYZ.CZ
WIKIMAPY

Přihlásit se Seznam

článek | diskuse | editovat | historie

Pardubice (zámek)

Původně tvrz, přebudovaná zřejmě Arnoštem z Pardubic, prvním pražským arcibiskupem, a jeho otcem ve 14. století v gotický hrad. Po rychlém střídaní majitelů koupil panství roku 1491 Vilém z Pernštejna. Ten a jeho dědicové přestavěli hrad ve výstavný gotickorenesanční zámek. V roce 1560 jej koupila královská komora, přestal být velmožským sídlem, a tak se další zásahy omezily zejména na úpravy kancelář a bytů úředníků. Značně zchátralý zámek byl po roce 1918 opraven Muzejním spolkem.

Obsah (skrýt)

- 1 Poloha
- 2 Vstupné
- 3 Zajímavost
- 4 Externí odkaz

Poloha [editovat]

GPS: 50° 2' 27.89"N, 15° 46' 35.11"E (mapa) ⓘ

Adresa

Zámek 2
53002, Pardubice

telefon: ☎ +466 799 240 📞
e-mail: vcm@vcm.cz

Návštěvní doba

- od 10:00 do 18:00 hod. - denně mimo pondělí

Vstupné [editovat]

jednotlivé sály

- plně 10,- Kč
- snížené 5,- Kč

stálé expozice

- plně 15,- Kč
- snížené 7,- Kč

zámek

- plně 80,- Kč
- snížené 30,- Kč

Zajímavost [editovat]

Čtyřkřídlý, složitý útvár převážně dvoupatrový, se sedmipatrovou věží a další, tzv. hodinovou věžkou v sv. nároží. Bohatě zdobený vstupní renesanční portál z roku 1529, před ním reliéfně zdobený most z roku 1541. Na průčelích gotické a renesanční kamenické články a zbytky sgrafit. V nádvoří na východě přízemní pozdně gotické arkády, na západě renesanční arkáda z 2. poloviny 16. století klenby v přízemí zčásti pozdně gotické, zejména v severním křídle a kapli. V 1. a 2. patře několik renesančních sálů s malbami a kazetovými stropy. Množství často náročně provedených pozdně gotických a renesančních portálů.

Externí odkaz [editovat]

<http://www.vcm.cz/> ⓘ

Ⓢ Tento článek je chráněn autorským právem.
Obsah článku není volně šiřitelný, ale je povoleno článek volně editovat.
Autorská práva se řídí zákonem č. 121/2000 Sb.

Kategorie: Zámky

Obrázek 4 - Článek na Wikimapsy.cz, převzato z [31]

4.3.6 Wiki.matfyz.cz

Wiki.matfyz.cz je wiki komunita studentů Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy, založená na systému MediaWiki. Studenti zde sdílejí informace o vyučovaných předmětech, o projektech a studentských pracích a studijní materiály. Navíc jsou zde i informace, jak trávit volný čas a plno zajímavých rad a tipů.

5 Firemní wiki Abakowiki

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, spousta wiki systémů je volně dostupných a uživatelé za ně nemusejí nic platit. Na trhu je však také řada systémů, které jsou dostupné za poplatek. Za zmínku jistě stojí systém firemní wiki Abakowiki. Následující kapitoly budou popisovat Abakowiki, její základní funkce a také praktickou ukázkou práce s ní.

5.1 Popis Abakowiki

Abakowiki je firemní wiki, dodávaná jako služba. Běží na již zmíněné XWiki a je licencována pod Creative Commons licencí. Umožňuje sledovat aktuální dění ve firmě a umožňuje efektivní spolupráci mezi všemi zaměstnanci i partnerskými firmami. Jelikož se dodává jako služba, není nutné, aby firma měla IT oddělení, nemusí nic instalovat a nemusí kupovat vlastní a nákladný server. Abakowiki tedy mohou firmy používat okamžitě. Systém je plně zabezpečený a běží na redundantních serverech, na kterých probíhá automatické on-line zálohování. To chrání data před ztrátou a zničením. Abakowiki umožňuje firmám a jejím zaměstnancům:

- Sdílet dokumenty – Stačí, když si uživatel vytvoří stránku s daným obsahem a poté jen pošle přizvaným uživatelům pozvánku a kolegové mohou dokument komentovat a upravovat.
- Mít poznámky a nápady na jednom místě – Uživatel si vytvořenou stránku s poznámkou nebo nápadem označí štítkem s kontextem, stránky se pak budou lépe vyhledávat. Abakowiki pak bude sama nabízet související obsah, a tak uživatel bude vědět o podobných poznámkách, které kdy udělal.
- Zpřístupnit zápisy z porad všem – Zápisy z porad je možné zaznamenávat rovnou do Abakowiki. Nepřesnosti v zápisech je možné upravovat a změny se uživatelům projeví okamžitě. Navíc mají všechny zápisy stejnou podobu a všichni tak dodržují standardní vnitrofiremní postupy.
- Uchovávat firemní znalosti a procesy na jednom místě – K vytvořeným stránkám s pracovními procesy a vnitropodnikovými znalostmi se přidají zaměstnanci, kteří mají mít k informacím přístup. Pak již stačí nastavit, zda budou dané informace jen komentovat, nebo také upravovat. Všichni tak ve firmě užívají jednotnou znalostní databázi.

5.1.1 Uživatelé a oprávnění

Každý uživatel má o sobě v Abakowiki uloženy základní informace. Kromě kontaktních informací je možné také uložit fotografii uživatele a přizpůsobit některé obecné vlastnosti Abakowiki podle osobních preferencí. Jednotlivé uživatele je pak možné

roztřídit do skupin, podle toho, na co se zaměřují, do jakého patří oddělení, na jakých projektech pracují. Podle skupin jsou pak uživatelům přidělena přístupová práva k úpravě, prohlížení nebo mazání jednotlivých stránek, diskuzím a administraci. Je také možné upravovat práva celé skupiny uživatelů, a tím ušetřit práci. Díky správě práv uživatelů může mít každý ve firmě jiná přístupová práva. Velkou předností je také to, že pokud chce uživatel nebo skupina uživatelů přizvat nějakého jiného uživatele ke spolupráci na daném obsahu, stačí mu e-mailem zaslat pozvánku k editaci.

5.1.2 Správa obsahu

Stejně jako každý uživatel může vytvářet libovolný počet stránek, může také vytvářet neomezený počet prostorů. Tím od sebe může v systému oddělit jednotlivá oddělení, projekty a zákazníky. Pokud uživatel ovládá vytvoření nového dokumentu v běžném textovém procesoru, dokáže stejně snadno vytvářet obsah stránek v Abakowiki. Editor pro správu obsahu také umožňuje zobrazovat náhledy, ukládat poznámky k textu. Ke každé stránce je možné vložit neomezený počet příloh a obrázků přímo do textu.

Každou stránku je také možné označit neomezeným počtem štítků. Ty umožňují snadnou orientaci v obsahu wiki. Štítky umožňují vyhledávat stránky a filtrovat obsah wiki. Souhrnně tedy štítkování usnadňuje nalezení požadovaných informací. K danému obsahu se pak mohou uživatelé vyjadřovat pomocí diskuze. Systém také umožňuje uchovávání historie a verzí stránek. Což je také jedna ze základních vlastností všech wiki systémů.

5.1.3 Přehled informací

Informace o všech novinkách, které se v systému staly, najde uživatel na tzv. nástěnce. Novinky lze pro snadný a rychlý přehled filtrovat podle následujících kritérií:

- Všechny novinky v Abakowiki
- Novinky podle prostorů
- Novinky podle štítků

Jakmile dojde ke změně obsahu nějaké stránky, na nástěnce se ihned zobrazí zpráva o změně. Není tedy nutné příslušnou stránku pravidelně sledovat. Nedílnou součástí Abakowiki je také fulltextový vyhledávač, který prohledává nejen stránky Abakowiki, ale také přiložené dokumenty.

Zajímavou součástí Abakowiki je také integrace s e-mailem. Integrace spočívá v tom, že e-mailem se pošle do Abakowiki jakákoliv zpráva nebo poznámka, a z takto přijaté zprávy se vytvoří odpovídající stránka. Jestliže e-mail obsahuje i přílohy, uloží se ke stránce také.

5.2 Praktická ukázka práce s Abakowiki

Přestože je wiki software Abakowiki placený, umožňuje potenciálním zájemcům vyzkoušet si práci v tomto systému a zjistit, jak vlastně funguje. V rámci mé bakalářské práce jsem využila této možnosti a v následujících podkapitolách budu popisovat funkčnost tohoto systému.

Abakowiki nabízí čtyři možné tarify, z nichž tři jsou placené. Vybrala jsem si tarif Na zkoušku a zaregistrovala jsem se. Po zaregistrování mi na e-mail přišel zvací e-mail s odkazem. Po kliknutí na tento odkaz byla aktivována wiki s názvem hilairhad.abakowiki.cz.

5.2.1 Prostory

Ve wiki si může uživatel vytvořit svůj vlastní prostor. Prostor představuje část wiki, ve které jsou shromažďovány stránky wiki, týkající se určité oblasti. U podnikové wiki je například možné vytvořit prostor Projekt, Marketing, Obchod, Podnikové porady apod. V případě využití wiki ve školním prostředí, je možné vytvořit prostor například Seminární práce, Matematika a spoustu dalších. V rámci této práce jsem vytvořila prostor Podklady k bakalářské práci. Vytvoření již zmíněného prostoru je znázorněno na Obrázku 5. Na Obrázku 6 je zobrazen již vytvořený prostor Podklady k bakalářské práci.

Obrázek 5 - Založení prostoru Podklady k bakalářské práci

Obrázek 6 - Vytvořený a zobrazený prostor Podklady k bakalářské práci

5.2.2 Vytvoření stránek a jejich editace

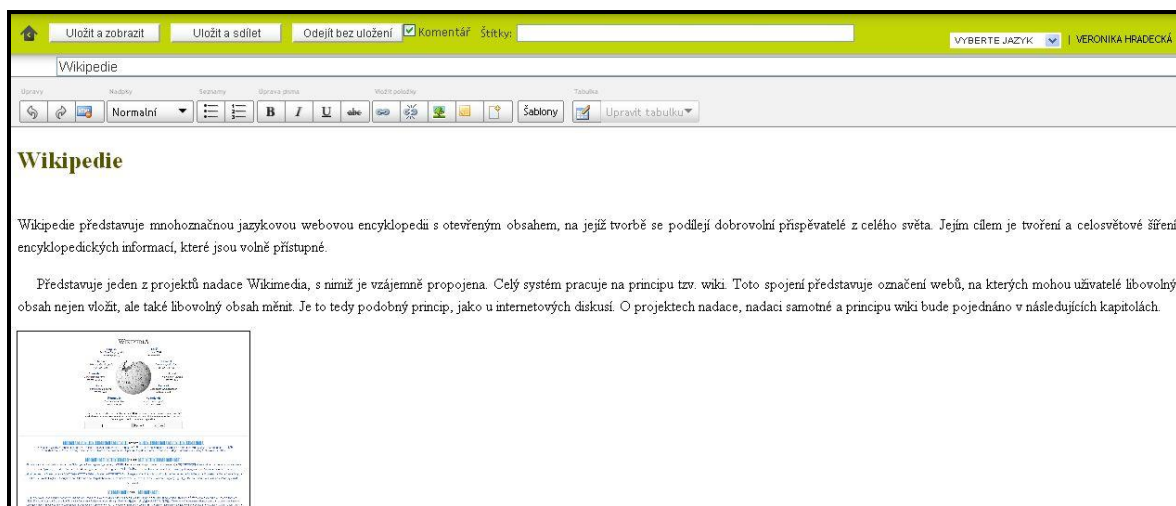
Stránky v Abakowiki se vytváří podobným způsobem jako již zmíněné prostory. Při vytváření nové stránky je nutné nejdříve vybrat daný prostor, ve kterém se má stránka nacházet, a poté již stačí jen vyplnit název stránky. Součástí Abakowiki je i prostor Šablony, který obsahuje předem připravené šablony, které je možné využít při vytváření nové stránky. Není však nutné tyto šablony využívat. Vytvoření stránky je znázorněno na Obrázku 7.

Obrázek 7 - Vytvoření stránky v Abakowiki

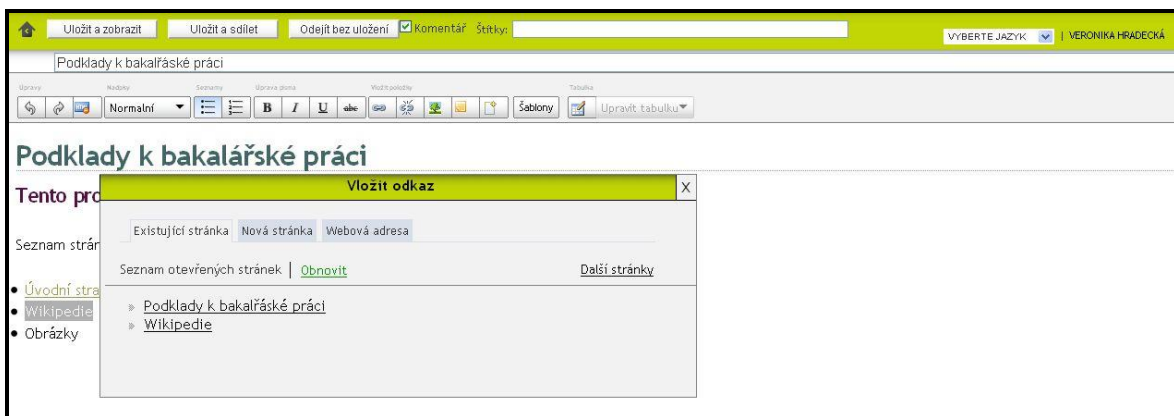

Pro editaci tetu v Abakowiki slouží editor. Ovládací prvky na funkční liště editoru mají stejné funkce, jako mají v jiných textových dokumentech. Jediné, co tento editor neumožňuje, je měnit fonty, barvu a velikost písma. Na Obrázku 8 je znázorněn editor s ovládacími prvky.

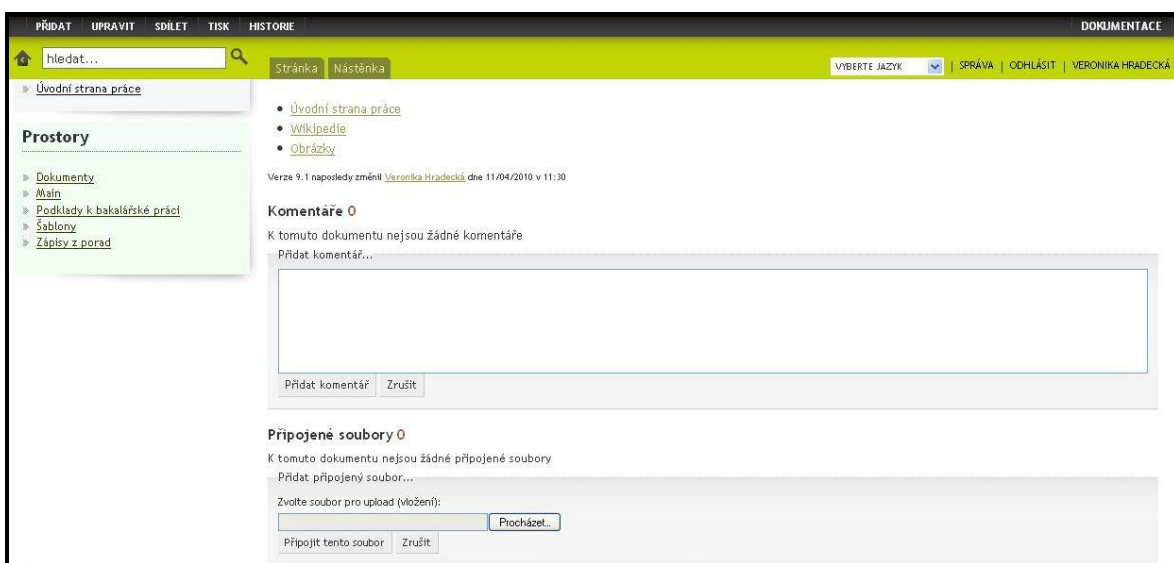
Obrázek 8 - Editor Abakowiki

Nedílnou součástí editace stránek, ale také základní charakteristikou wiki systémů, jsou i odkazy na jiné stránky. Na Obrázku 9 je zobrazena záložka se seznamem existujících stránek, sloužící k vytvoření již zmíněného odkazu. Pojmem Existující stránka se myslí kterákoliv stránka stejné domény Abakowiki, která je v danou chvíli otevřená v jiné záložce internetového prohlížeče. Na již zmíněném obrázku je vidět, že jsou otevřené stránky Podklady k bakalářské práci a Wikipedie. Vybráním kteréhokoliv názvu v seznamu stránek se vloží odkaz na požadovanou stránku v Abakowiki. Tímto způsobem je zajištěna provázanost a doplňování informací v jedné doméně.

Obrázek 9 - Vložení odkazu

K již existujícím stránkám v Abakowiki mohou uživatelé přidávat své komentáře. Na Obrázku 10 je zobrazen způsob přidání komentáře. Ke stránce je možné také připojit libovolné soubory, a to v jakémkoliv množství. Na již zmíněném obrázku je zobrazen způsob připojení souboru.

Obrázek 10 - Přidání komentáře a souboru

Každá změna, ke které na stránce dojde, je zaznamenána. To znamená, že pokud uživatel zjistí, že došlo k chybě, může se vrátit ke kterékoliv verzi dané stránky. Uživatel také může porovnat, odchylky dvou verzí. Způsob porovnání verzí je znázorněn na Obrázku 11. Na Obrázku 12 je poté zobrazen výsledek porovnání verzí.

hledat... VYBERTE JAZYK | SPRÁVA | ODHLÁSIT | VERONIKA HRADECKÁ

Historie Podklady k bakalářské práci

[Zpět na stránku](#)

Od	Do	Verze	Editor	Datum	Komentář		
☐	☐	9.1	Veronika Hradecká	11/04/2010 11:30		Vrátit	Vymazat
☐	☐	8.1	Veronika Hradecká	11/04/2010 11:29		Vrátit	Vymazat
☐	☐	7.1	Veronika Hradecká	11/04/2010 11:27		Vrátit	Vymazat
☐	☐	6.1	Veronika Hradecká	11/04/2010 11:26		Vrátit	Vymazat
☐	☐	5.1	Veronika Hradecká	10/04/2010 11:22		Vrátit	Vymazat
☒	☐	4.1	Veronika Hradecká	10/04/2010 11:13		Vrátit	Vymazat
☐	☐	3.3	Veronika Hradecká	10/04/2010 10:56		Vrátit	Vymazat
☐	☐	2.2	Veronika Hradecká	10/04/2010 09:56		Vrátit	Vymazat
☐	☐	1.1	Veronika Hradecká	10/04/2010 09:32		Vrátit	Vymazat

Zobrazit malé změny   Vymazat verze   Porovnat zvolené verze

Obrázek 11 - Porovnání verzí

hledat... VYBERTE JAZYK | REGISTRovat | PŘIHLÁSIT

Změny WebHome v prostoru Podklady k bakalářské práci

Od Verze 10.1
upravil(a) [XWikiGuest](#)
dne 2010/04/16 12:59

Do Verze 6.1
upravil(a) [Veronika Hradecká](#)
dne 2010/04/11 11:26

Komentář ke změně: K této verzi nejsou žádné komentáře

Změny metadat		
Vlastnost	Verze 10.1	Verze 6.1
Autor	XWikiGuest	Veronika Hradecká

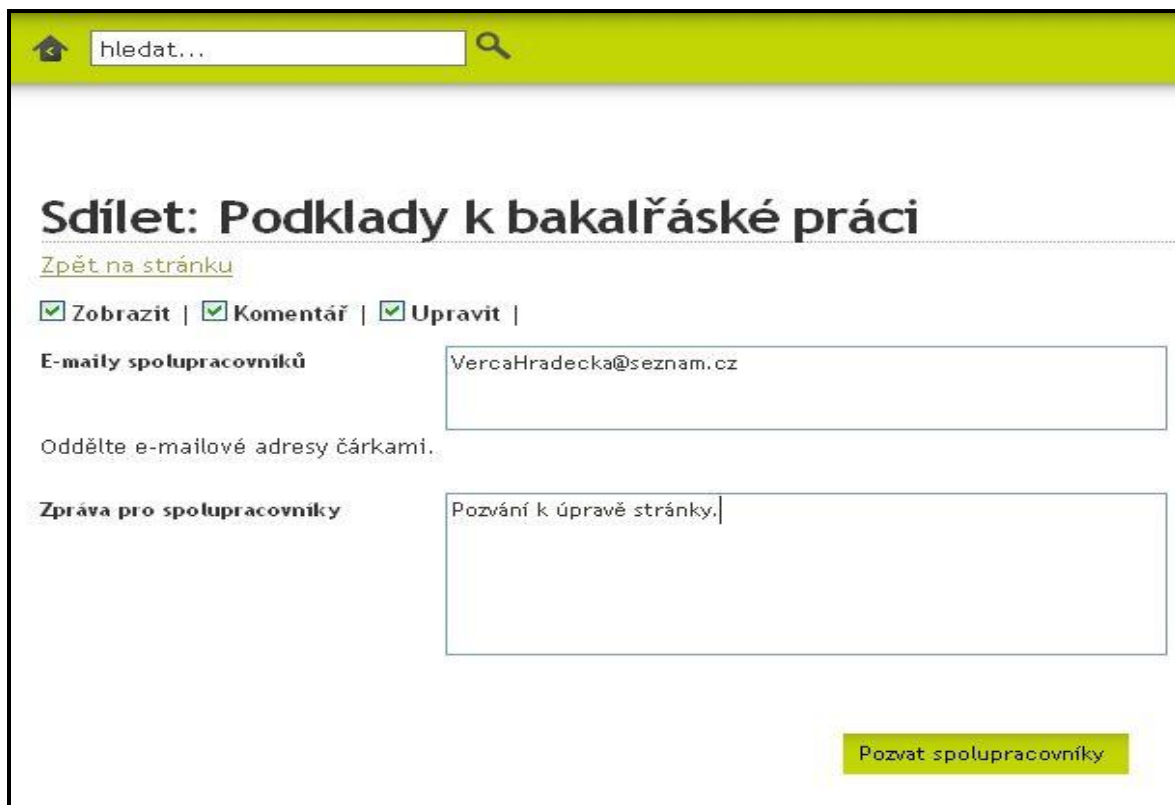
Změny obsahu
Obsah nebyl změněn

Změny v připojených souborech	
Název souboru	Akce
Připojené soubory nebyly změněny	

Změny komentáře
Komentář nebyl změněn

Obrázek 12 - Výsledek porovnání verzí

Velkou výhodou tohoto systému je, že uživatel může k práci na svých stránkách přizvat jiného uživatele, který například o daném tématu ví více informací. Tuto možnost zajišťuje funkce Sdílet, která se nachází v hlavní liště systému. Pak jen stačí znát e-mailovou adresu daného uživatele a nastavit mu práva ke stránce. Prostředí pro sdílení je znázorněno na Obrázku 13.

Obrázek 13 - Sdílení stránky Podklady k bakalářské práci

5.2.3 Novinky

Údaje o tom, co je v systému nového najde uživatel ihned po přihlášení na úvodní straně v záložce Nástěnka. Zde se standardně zobrazují všechny novinky, ke kterým v systému došlo. Dále je pak možné zobrazit si novinky, týkající se jen daného prostoru nebo daného štítku. Na Obrázku 14 je zobrazeno 5 novinek z prostoru Podklady k bakalářské práci.

Obrázek 14 - Novinky z prostoru Podklady k bakalářské práci

6 Návrh využití wiki ve veřejné správě

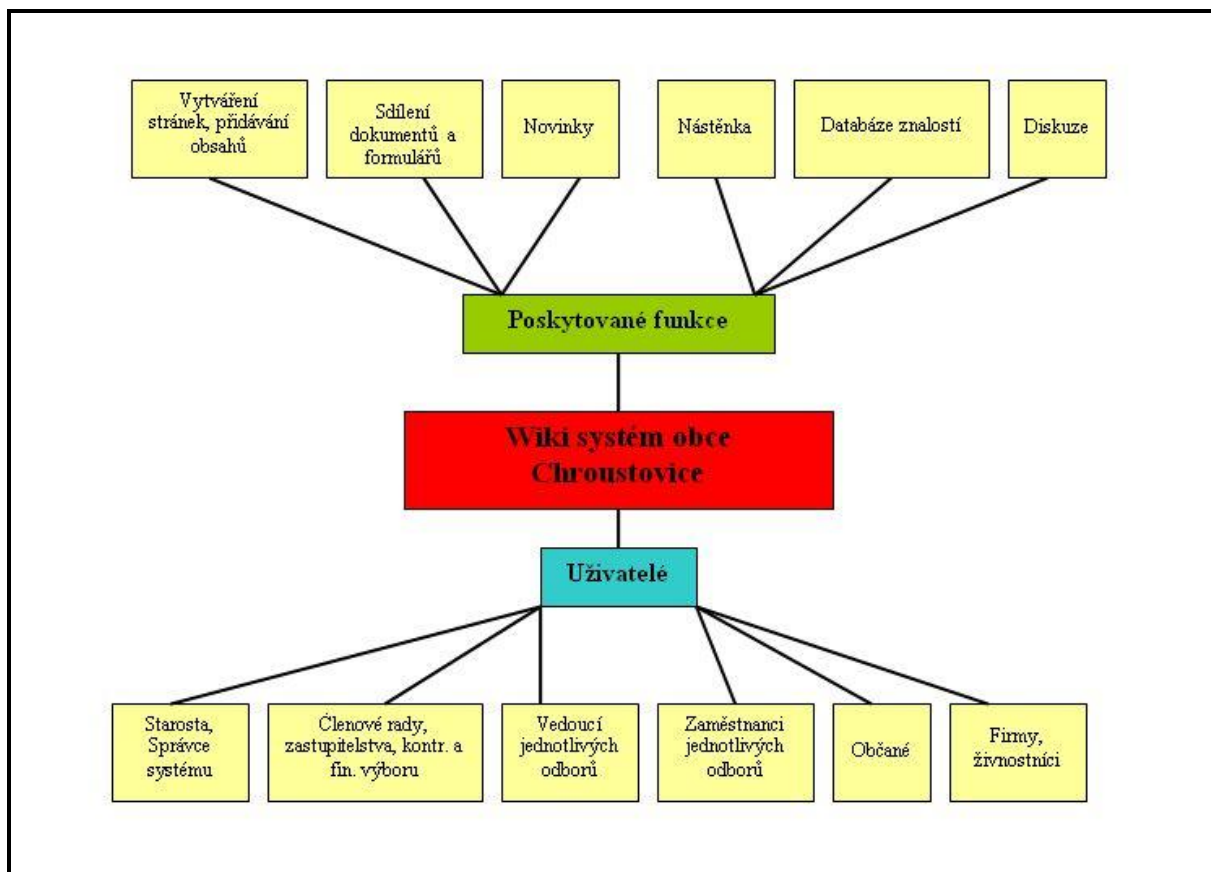
Jak již bylo řečeno v předchozích kapitolách této práce, využití wiki systémů ve firmách a vzdělávacích zařízeních nalézá čím dál větší uplatnění. Avšak oblast, která je tímto systémem nedotčená, je veřejná správa. Využitím ve veřejné sféře by do wiki mohli přispívat občané, úředníci, ale i lidé z firem.

Jelikož bydlím v obci Chroustovice, rozhodla jsem se vytvořit návrh možného využití wiki systému, který by tato obec mohla použít. Obec Chroustovice spadá do kategorie obcí se základním rozsahem výkonu státní správy. Obecní úřad této obce nevyužívá žádný redakční systém a pro komunikaci s občany využívá jen úřední desky a internetových stránek www.obec-chroustovice.net.

Důvody využití wiki systému v této obci jsou následující:

- Mohla by se zlepšit práce úředníků, zaměstnanců obce.
- Občané by se více zapojili do chodu obce.
- Obec by se více přiblížila občanům a jejich potřebám.
- Sdílení dokumentů a formulářů.
- Občané by se mohli vyjádřit k danému tématu.
- Informace by se k občanům dostaly rychleji.
- Systém je zcela zdarma

Na Obrázku 15 je graficky znázorněna struktura systému. Jsou zde uvedené jednotlivé funkce a uživatelé.

Obrázek 15 - Struktura systému

6.1 Uživatelé

Tento systém by mohli využívat nejen úředníci, zaměstnanci úřadu, ale také občané. Uživatelé by mohli do wiki přispívat, tvořit stránky. To je obrovská výhoda oproti internetovým stránkám, které může většinou upravovat jen jejich správce, a běžní uživatelé se v HTML kódu nevyznají. Do klasického redakčního systému zase nemají přístup občané, ale jen osoby, které jsou oprávněné v něm pracovat.

Systém by byl rozdělený do jednotlivých prostorů, kdy každý prostor by byl věnován jinému tématu. Ať je to rozdělení podle jednotlivých výborů úřadu, zájmů občanů, projektů a plánů či kulturního a sportovního dění. Přístupy k jednotlivým prostorům a stránkám by byly pro každého uživatele odlišné, a to v návaznosti na nastavená uživatelská práva. Uživatelská práva by byla nastavena dle jednotlivých uživatelů následovně:

- Starosta a správce systému

Oba uživatelé budou mít neomezená práva. To znamená, že budou mít neomezený přístup ke všem vytvořeným prostorům, stránkám a diskuzím u nich vedených. Dále budou mít přístup ke všem uživatelům a budu je moci editovat. V neposlední řadě budou moci přidávat novinky, editovat nástěnku, vkládat a mazat dokumenty.

- Členové rady, zastupitelstva, kontrolního a finančního výboru

Stejně jako předchozí uživatelé budou mít neomezený přístup ke stránkám, prostorům a diskuzím. Diskuze však nebudou moci editovat. Uživatelé budou moci jen prohlížet, nikoliv editovat. U novinek, nástěnky a dokumentů budou mít neomezené právo stejně jako starosta a správce.

- Vedoucí jednotlivých odborů

Budou moci prohlížet všechny stránky a prostory, a také k nim budu moci přidávat komentáře. Editovat však budou moci jen prostor přidělený danému odboru a stránky v něm vytvořené. Z uživatelů uvidí jen zaměstnance daného odboru a budou je také moci editovat. K novinkám, nástěnce a dokumentům budou mít neomezený přístup.

- Zaměstnanci jednotlivých odborů, úředníci

Budou moci prohlížet stránky a prostory, ale editovat budou moci jen stránky v daném prostoru. K uživatelům nebudou mít žádný přístup. U novinek, nástěnky a dokumentů to bude stejné jako v předchozím případě.

- Firmy, živnostníci

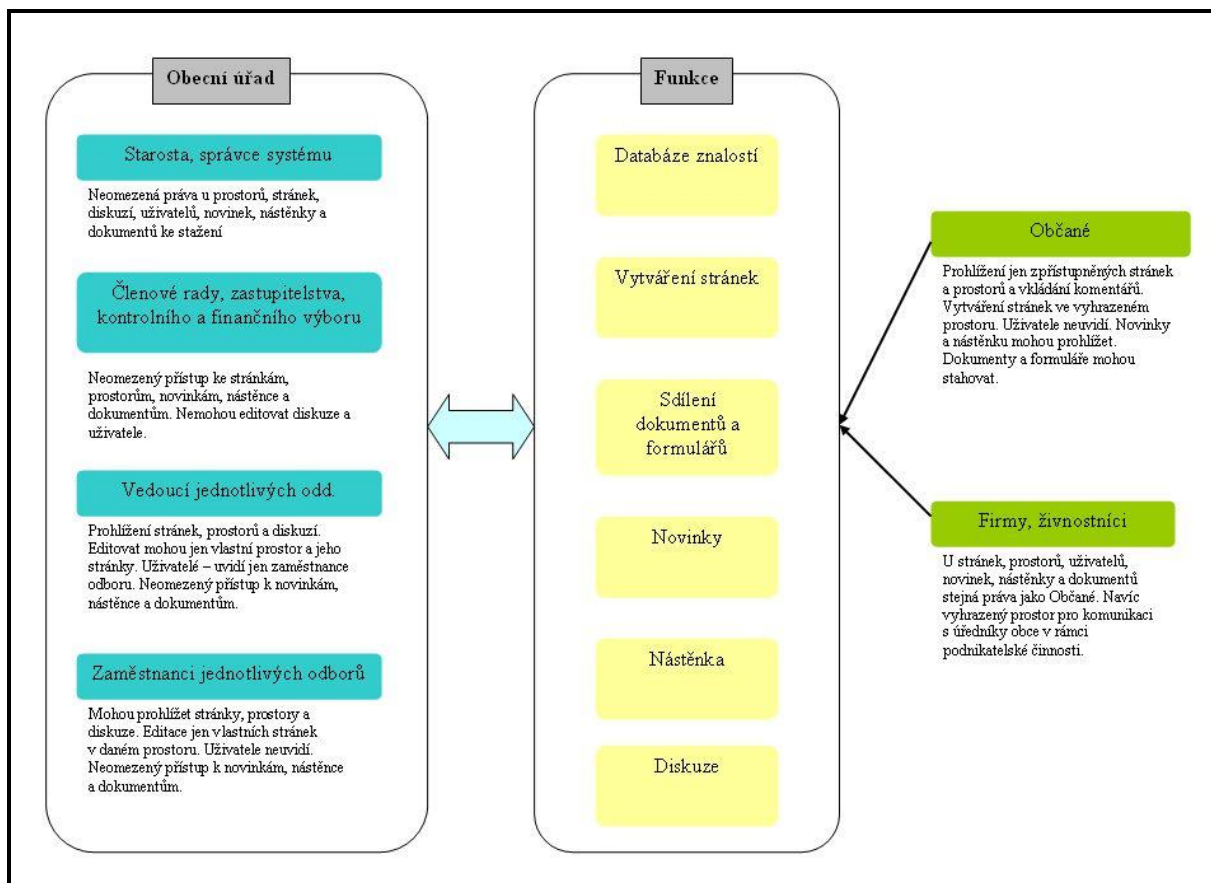
U stránek, prostorů, uživatelů, novinek, nástěnky a dokumentů budou mít stejná práva jako občané. Navíc jim však bude vyhrazený prostor, kde budou moci komunikovat s úředníky obce v rámci své podnikatelské činnosti.

- Občané

Mohou prohlížet jim zpřístupněné stránky a prostory a vkládat k nim komentáře. V prostoru jim vyhrazeném budou moci vytvářet své vlastní stránky. K uživatelům

nebudou mít žádný přístup a novinky s nástěnkou budou moci jen prohlížet. Dokumenty a formuláře budou moci stahovat, ale ne přidávat a mazat.

Na Obrázku 16 je graficky znázorněna struktura uživatelských práv v již popisovaném návrhu wiki systému obce Chroustovice.

Obrázek 16 - Struktura uživatelských práv

6.2 Vytváření stránek, přispívání do systému

Jak již bylo zmíněno, uživatelé wiki by mohli vytvářet své vlastní stránky. Úředníci by při práci na určitém projektu měli všechny potřebné informace na jednom místě a nemuseli by vše znovu a zdlohavě dohledávat. Ke stránkám by si mohli ukládat libovolné množství dokumentů, fotografií a jiných potřebných podkladů. Práci by jim ulehčili také odkazy, které jsou pro wiki systémy charakteristické. Pomocí nich by mohli přecházet od jednoho tématu k druhému.

Také občané by mohli vytvářet své vlastní stránky, ve kterých by se podělili o své názory, nápady a další zajímavé informace. Díky systému wiki mohou zapojit do práce na stránkách i své spoluobčany, přátelé. A to pomocí velice jednoduché funkce sdílení. U každé stránky by bylo možné přizvat další uživatele. Stačí jen znát e-mailovou adresu daného uživatele a zaslat mu pozvánku.

Vytváření stránek a přidávání obsahů je velice jednoduché. Uživatelé nemusejí znát HTML kód. Editace stránek funguje podobně jako při úpravě klasických textových dokumentů, a uživatelé se mohou zaměřit jen na přidávání a úpravu textu. Nemusejí se také bát pracovat v systému a strachovat se, že by tam něco smazali nebo přepsali, jelikož v systému funguje tzv. historie změn. Kdy se veškeré provedené změny na stránkách ukládají a uživatelé se mohou kdykoliv vrátit k předchozí verzi obsahu.

6.3 Sdílení dokumentů

Další výhodou tohoto systému by bylo sdílení dokumentů. Občané a úředníci by nemuseli zdlouhavě hledat různé dokumenty a formuláře v jiných zdrojích. Na internetových stránkách obce jsou sice tyto dokumenty volně ke stažení také, ale jejich aktualizace a přidávání je závislé na správci těchto stránek. Běžní úředníci to bohužel nezvládnou.

Další součástí systému by byl také prostor, ve kterém by byly zveřejněné projekty, plány a informace o hospodaření obce. Občané by se k nim mohli vyjadřovat a vést nad nimi diskusi. Obec by pak vzala tato vyjádření v potaz.

6.4 Novinky v systému a elektronická nástěnka

Po přihlášení do systému by uživatelé na úvodní straně našli informace o tom, co je v systému nového. Dále by si také mohli zobrazit novinky, týkající se jen daného prostoru. To vše v rámci nastavených uživatelských práv.

Dále by v systému fungovala tzv. nástěnka. Byla by to taková elektronická verze klasických úředních desek, ke kterým ne všichni uživatelé mají přístup. Zde by úřad informoval občany o chystaných akcích.

Registrovaní uživatelé by také měli možnost, nastavit si u jednotlivých stránek nebo prostorů zasílání e-mailů, které by je informovaly o změnách, které se na dané stránce nebo prostoru staly.

6.5 Databáze znalostí

Dále by tento systém fungoval jako komplexní databáze znalostí. Zaměstnanci úřadu by si mohli přeformulovat nejednoznačné a strohé informace a doplnit je svými postřehy. Také by si mohli uložit různé postupy, jelikož zaměstnanec je také člověk a nemůže si pamatovat všechno. V neposlední řadě by byl tento wiki systém použit při projednávání nových projektů, problémů a změn v rámci úřadu a obce.

6.6 Redakční systém vs. wiki systém

Volně dostupných redakčních systémů existuje celá řada. Ale mnoho z nich slouží především pro tvorbu blogů nebo klasických webových prezentací. Wiki systém se spíše zaměřuje na tvorbu obsahu a jeho podporu.

Jak již bylo řečeno, většina redakčních systémů slouží především k tvorbě klasických webových prezentací. Potom se systém skládá z části, kterou vidí běžný návštěvník stránky, tedy prezentaci, a z části, která slouží pro editaci daných stránek. Webové prezentace poté slouží převážně k prezentaci dané organizace. Wiki systém se nezaměřuje na stránku grafickou, nýbrž obsahovou. Většina wiki vypadá skoro stejně, v závislosti na typu použitého wiki systému. V tomto směru si tedy tyto dva systémy nejsou moc podobné.

Co se týká vytváření stránek a jejich obsahů, wiki funguje tak, jak lidé přemýšlí. Existuje zde volná struktura, což znamená, že pokud je v dané wiki nutné někam odkazovat, nebo je obsah příliš dlouhý, uživatel si jen vytvoří novou stránku, která bude věnována danému tématu. Redakční systémy mají strukturu naopak pevnou.

Velkou výhodou wiki systému oproti redakčnímu systému, je existence tzv. historie změn. Jak již bylo zmíněno, systém ukládá veškeré změny, ke kterým došlo, a uživatelé se pak mohou vrátit k jakékoliv předchozí verzi obsahu.

V předchozích kapitolách této práce bylo zmíněno, že wiki systémy jsou open source a jsou tedy lehce modifikovatelné, na rozdíl od redakčních systémů. Každá organizace si je tedy může přetvořit dle svých představ. Z toho vyplývá, že tento návrh možného využití wiki v obci Chroustovice, lze uplatnit i u jiných obcí, bez závislosti na tom, jakou působnost daná obec vykonává. Daný systém by se jen upravil podle toho, jak se daná obec podílí na výkonu státní správy.

6.7 Přínos

Největším přínosem zavedení wiki systému v obci Chroustovice by bylo větší zapojení občanů do činnosti obce. A to tím, že by vyjadřovali své názory nebo se podíleli na tvorbě. Dále by byli častěji a efektivněji informováni o dění v obci. Výhodou by bylo také ulehčení práce úředníků, kteří by měli vše v jednom systému, ale také by je to přiblížilo blíže k občanům. V dnešním světě počítačů a internetu by to bylo jistě významným krokem kupředu.

7 Závěr

Informační a komunikační technologie představují bezesporu jeden z nejvýznamnějších aspektů našeho života. Dnes si už jen málokdo umí představit život bez vymožeností dnešní, informační, společnosti. Wikipedie představuje jednu z nejvýznamnějších internetových encyklopedií, která lidem umožňuje získávat a poskytovat informace v nepřeberném množství, jazyce a kvalitě. Firmy zase hledají novější a novější způsoby, které by zlepšily jejich fungování. Jak tato práce ukázala, bezesporu jim to umožňují wiki systémy, na jejichž principech Wikipedie pracuje.

Jedním z hlavních cílů této práce bylo popsat a přiblížit fungování Wikipedie čtenáři, což bylo splněno. Dalším cílem bylo porovnat náhodně vybraná hesla z Wikipedie s údaji v jiných slovnících. Porovnáním s encyklopedií Universum jsem došla ke zjištění, že jen 68% porovnávaných informací bylo správně.

Při popisování systému, na kterém Wikipedie běží a při rozlišování jednotlivých druhů wiki systémů jsem došla ke zjištění, že existuje velké množství těchto systémů, které mohou firmy využívat. Tato bakalářská práce obsahuje nejen jejich popis a způsob fungování, ale i řadu příkladů jejich využití nejen ve firmách, kde slouží jako zdroj informací a komunikace, ale také jako vzdělávací prostředek pro potřeby komunitního vzdělávání. Dále byl popsán wiki systém Abakowiki a na názorných příkladech bylo čtenáři popsáno jeho fungování.

Posledním cílem bylo také navrhnout vlastní wiki systém, kterým jsem ukázala, že technologii Wikipedie nemusí používat jen soukromý sektor, ale je možné ji využít i ve veřejné správě. Tím byly všechny cíle bakalářské práce, vymezené na začátku, splněny.

8 Seznam literatury

- [1] *Wikipedia : The Free Encyclopedia* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Wikipedia. Dostupné z WWW: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia>>
- [2] *Wikimedia* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Wikipedia Statistics. Dostupné z WWW: <<http://stats.wikimedia.org/EN/PlotsPngArticlesTotal.htm>>
- [3] *Wikimedia* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. List of Wikipedias. Dostupné z WWW: <http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias>
- [4] *Creative Commons Česká republika* [online]. 2010 [cit. 2010-04-23]. Co to je licence Creative Commons?. Dostupné z WWW: <<http://www.creativecommons.cz/>>
- [5] Wikimedia Česká republika. Obsah Wikipedie nově můžete přebírat i pod licenci Creative Commons. Wikimedium : Wikimedia Česká republika o wikipedii, projektech wikipedie a svobodné tvorbě - léto 2009 [online]. 2009, 1, [cit. 2010-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.wikimedia.cz/docs/wikimedium/leto2009preview.pdf>>
- [6] AYERS, Phoebe ; MATTHEWS, Charles; YATES, Ben. *How Wikipedia Works And How You Can Be A Part Of It*. San Francisco : No Starch Press, 2008. 507 s. ISBN 159327176X,9781593271763
- [7] *Clever and Smart* [online]. 2010 [cit. 2010-04-23]. Vícevrstvá architektura. Dostupné z WWW: <<http://www.cleverandsmart.cz/tag/n-tier/>>
- [8] *Wikipedie : Otevřená encyklopedie* [online]. 2010 [cit. 2010-04-23]. Wikipedie. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedia>>
- [9] *Wikipedie : Otevřená encyklopedie* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Wikipedie:Portál Wikipedie. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie:Port%C3%A1l_Wikipedie >
- [10] KADLEC, Petr. Wikipedie - otevřená encyklopedie. *Zpravodaj ÚVT MU* [online]. 2007, XVII, 3, [cit. 2010-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.ics.muni.cz/zpravodaj/articles/543.html>>

- [11] *Wikipedie : The Free Encyklopedia* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Wikimedia Foundation. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Wikimedia_Foundation>
- [12] *Wikimedia* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Wikimedia Česká republika. Dostupné z WWW: <<http://www.wikimedia.cz/>>
- [13] *Wikiverzita* [online]. 2010 [cit. 2010-04-23]. Wikiverzita. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikiversity.org/wiki/Wikiverzita:Wikiverzita>>
- [14] *Technet* [online], [cit. 2010-08-08]. Spor o encyklopedii. Dostupné z WWW: <http://technet.idnes.cz/sw_internet.asp?r=sw_internet&c=A060324_130530_sw_internet_kuz>
- [15] *Nature* [online], [cit. 2010-08-08]. Internet encyclopaedias go head to head. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.com/nature/journal/v438/n7070/pdf/438900a.pdf>>
- [16] *Nové Universum - všeobecná encyklopedie*. Praha : Euromedia Group k. s. - Knižní klub v edici Universum, 2005. ISBN 80-242-1069-X
- [17] *Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích : Encyklopedie Diderot*. Praha : Nakladatelský dům OP, 1996.
- [18] *Wikipedie : Otevřená encyklopedie* [online]. 2010 [cit. 2010-04-23]. Wiki. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Wiki>>
- [19] *Wikipedie : Otevřená encyklopedie* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Open Source Software. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Open_source_software>
- [20] *Wikipedie : Otevřená encyklopedie* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. API. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/API>>
- [21] *Wikipedia : The Free Encyklopedia* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Enterprise wiki. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Enterprise_wiki>
- [22] FLEISSIG, Stanislav. Kdy se ECM vyplatí?. *Časopis IT Systems* [online]. 2007, [cit. 2010-04-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.systemonline.cz/sprava-dokumentu/kdy-se-ecm-vyplati.htm>>

- [23] HASALÍK, Roman. Wiki zatím vede hlavně ve firmách. *ITBIZ* [online]. 2008. Dostupný z WWW: <<http://www.itbiz.cz/wiki-firmy-statni-sprava>>
- [24] *Ignum* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Profil společnosti Ignum. Dostupné z WWW: <http://www.ignum.cz/web/df/cz/?typ=bar_profil&PHPSESSID=dc942d5cc097d0554341b5210ee52f7d>
- [25] KODERA, Jan. Jak se používá wiki ve firmách. *ITBIZ* [online]. 2008, 1, [cit. 2010-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.itbiz.cz/wiki-firma>>
- [26] *Cisco* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. O společnosti Cisco. Dostupné z WWW: <<http://www.cisco.com/web/CZ/about/index.html>>
- [27] *Komunitní vzdělávání* [online]. 2010 [cit. 2010-04-17]. Komunitní vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://www.komunitnivzdelavani.cz/>>
- [28] *Wikipedie : Otevřená encyklopedie* [online]. 2010 [cit. 2010-04-23]. Skins.cz. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Skins.cz>>
- [29] *Mafenet* [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Projekt MAFENET. Dostupné z WWW: <<http://www.mefanet.cz/>>
- [30] *Mapy.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-04-25]. Mapy. Dostupné z WWW: <http://mapy.cz/#mm=ZTtTcP@sa=s@st=s@ssq=z%C3%A1mek%20Pardubice@sss=1@ssp=120380524_127561420_150199404_150073036@x=136179072@y=135791584@z=14>
- [31] *Wikimapy* [online]. 2010 [cit. 2010-04-25]. Pardubice (zámek). Dostupné z WWW: <http://wiki.mapy.cz/index.php/Pardubice_%28z%C3%A1mek%29>

9 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Růst počtu článků v jednotlivých jazykových mutacích, převzato z [2]	10
Obrázek 2- Příklad editace wiki stránek	25
Obrázek 3 - Zámek Pardubice na Mapy.cz, převzato z [30]	34
Obrázek 4 - Článek na Wikimapy.cz, převzato z [31].....	35
Obrázek 5 - Založení prostoru Podklady k bakalářské práci	39
Obrázek 6 - Vytvořený a zobrazený prostor Podklady k bakalářské práci.....	39
Obrázek 7 - Vytvoření stránky v Abakowiki.....	39
Obrázek 8 - Editor Abakowiki.....	40
Obrázek 9 - Vložení odkazu	41
Obrázek 10 - Přidání komentáře a souboru	41
Obrázek 11 - Porovnání verzí	42
Obrázek 12 - Výsledek porovnání verzí	42
Obrázek 13 - Sdílení stránky Podklady k bakalářské práci	43
Obrázek 14 - Novinky z prostoru Podklady k bakalářské práci	43
Obrázek 15 - Struktura systému	45
Obrázek 16 - Struktura uživatelských práv	47

10 Seznam tabulek

Tabulka 1- Největší jazykové verze Wikipedie, čerpáno z [3].....	11
Tabulka 2 - Výsledky porovnávání.....	22

11 Seznam grafů

Graf 1 – Rozdělení obsahu Wikipedie dle témat, čerpáno z [1]	14
Graf 2 - Procentuální výsledek porovnávání	22